

889.359
ΜΗΛ

ΜΑΡΙΝΑΣ ΜΗΛΟΛΙΔΑΚΗ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

12405

ΕΡΑΚΛΕΙΟ - ΚΡΗΤΗΣ

1938

889.359
ΜΗΛ

ΜΑΡΙΝΑΣ ΜΗΛΟΛΙΔΑΚΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
Αδ. Νομ. 1494
Χρονολ. Πρωτ. 24-8-1954
Ειδικότης Κριτικές Απορίες
Αριθ. 889.359/444

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

12405

ΗΡΑΚΛΕΙΟ - ΚΡΗΤΗΣ

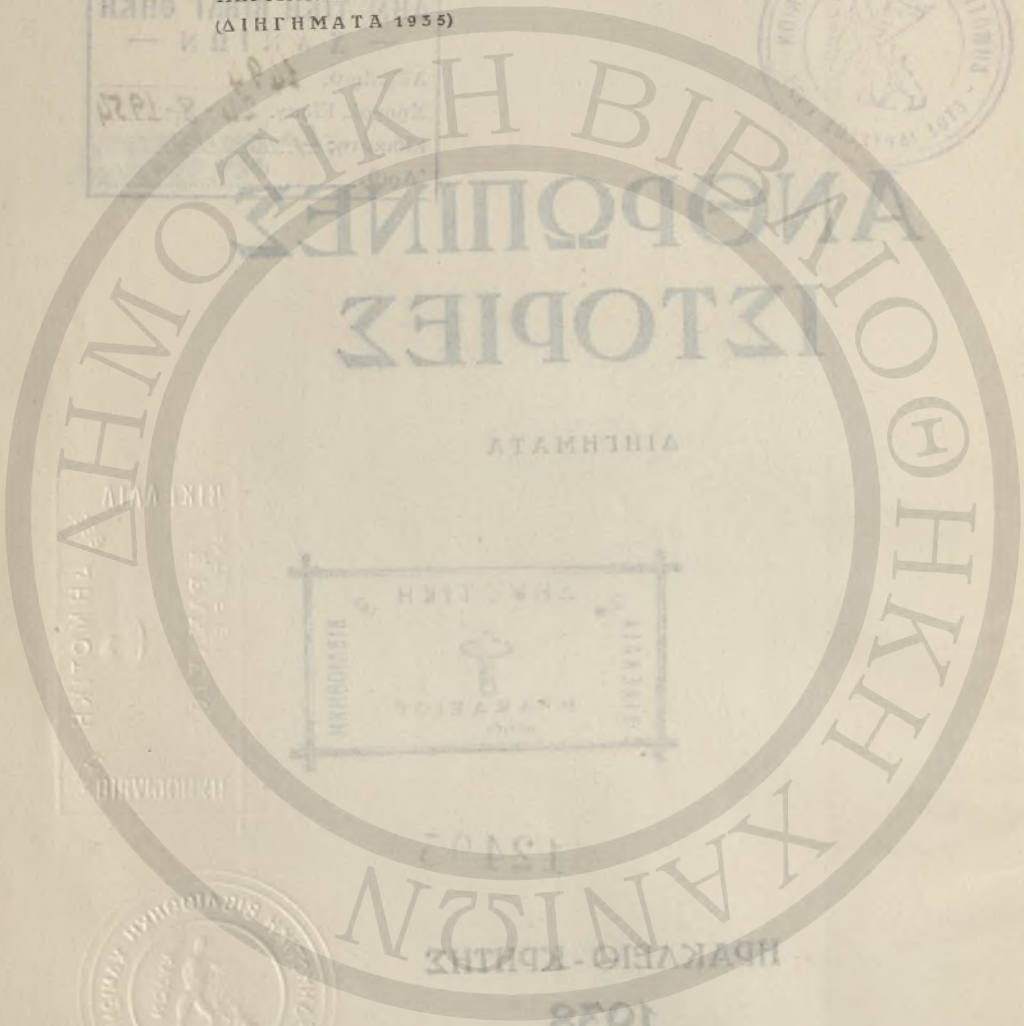
1938

889.359

МНН

THE IDIASE
PERMANANT
(ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ 1935)

1938

ΟΙ ΘΕΑΤΡΙΝΟΙ

Έχουν περάσει από τότε πολλά χρόνια. Ώστόσο, ἐγὼ τὸ θυμᾶμαι ἀκόμα τὸ μικρὸ χωριουδάκι.

Ὅλο, ὄλο εἰκοσιπέντε, ἴσως καὶ τριάντα φτωχόσπιτα. Ξεχαρβαλωμένα, μὲ ντουβάρια ποῦ τρικλίζανε, καὶ στὰ περισσότερα οἱ σκεπές γέρνανε τρύπιες, σκεπασμένες ἔτσι στὰ πρόχειρα μὲ ξερὰ χόρτα.

Οἱ ἀνθρώπινες αὐτὲς κατοικίες ἀπλωναν στὰ ριζὰ ἐνὸς βουνοῦ, καὶ σχεδὸν ὅλες τὶς μέρες τοῦ χρόνου, τὶς ἔδερνε ὁ βοριάς ἀλύπητα.

Στὴν ἄκρη ἐνὸς παλιόδρομου, τελευταῖο ἀπ' ὅλα καὶ τὸ Καφφενεῖο τοῦ Μανουσογιώργη. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἄρχιζε μιὰ ρεματιά μὲ μικρὰ καχεκτικὰ δεντράκια. Καὶ ἀμέσως ὕστερα τὰ λειβάδια ποῦ τάκοβε στὴ μέση ὁ καλὸς δρόμος.

Τὸ μοναδικὸ αὐτὸ «κέντρο ἀνσυχῆς» εἶτανε μιὰ στενόμακρη κατώγα μὲ θλιβερὴ ὄψη.

Ἡ στέγη ἔγερνε στὸ δρόμο ἔτοιμη θαρεῖς νὰ σωριαστῇ ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή. Φωτίζονταν ἀπὸ 3—4 παράθυρα ποῦ ἀντὶς τζάμια, εἶχανε δυὸ σειρὲς σκουριασμένα σίδερα. Ὅμοια μὲ κείνα ποῦ βάζουν στοὺς φυλακισμένους.

Ἐνα γύρω στοὺς λεκιασμένους τοίχους ὁ καφετζῆς εἶχε κρεμάσει κἀντρα ποῦ παρίσταναν, ὄλη τὴν ἱστορία τῆς Γενοβέφας, καὶ κάτι συνοφρουμένους Ἀμερικάνους θαρρῶ, στρατηγούς.

Μὰ ἔτσι ποῦ εἶχανε πιά ξεθωριάσει καὶ ξεφτίσει ἀπὸ τὸν καιρὸ καὶ τὴ μοῦχλα, μὲ βία ξεδιάκρινες μορφές καὶ χρώματα.

Ἀριστερὰ σ' ἓνα πελώριο τζάκι φτιανόντουσαν

οί καφφέδες, τὸ τσάϊ καὶ τὸ χαμόμηλο.

Στὸ βάθος εἶτανε καὶ τὸ μπακάλικο.

Εἶχανε κιάλας χωρίσει τὸ μέρος μὲ κάτι παλιοσάνιδα.

Τὸ πάτωμα μύριζε ὕγρασία. Οἱ τοῖχοι καπνιά. Κ' ἀπὸ τὸ χάρισμα ἐρχόντανε ἡ βώχα ἀπὸ σάπια κρεμύδια καὶ παστὸ ψάρι.

Μὰ οἱ χωριανοὶ εἶχανε συνηθίσει, καὶ ἡ βώχα τοῦ μαγαζιοῦ δὲ τοὺς ἔκανε ἐντύπωσι.

Μαζεβόντουσαν κάθε βράδυ, ρουφούσαν τὸν «Καίμακλή» παίζαν πρέφα καὶ κολιτσινα, καὶ συζητάγανε, γιὰ τοῦτο καὶ κείνο τὸ πρᾶμα.

Κάποτε πιανόντουσαν πάνω στὸ παιχνίδι τῶν χαρτιῶν, καὶ τότε ξεσποῦσε σωστός πόλεμος μέσα στὸ μαγαζί.

Οἱ καρέκλες καὶ τὰ τραπέζια ἀναποδογυρίζανε στὸ ἄψε εβύσε. Τὰ ποτήρια κατρακυλούσανε στὸ πάτωμα χίλια κομμάτια, Βρισιές καί.... τὸ ξυλοβρόχι νὰ πέφτη πάντα ἄφθονο.

“Υστερα ὁ καυγᾶς ἔσβυνε. “Ἐτσι, μὲ τὴν ἴδια γρηγοράδα ποῦ εἶχε ἀνάψει.

Ξανάρχιζε τὸ παιχνίδι κι' ὅλα τὰ πράματα ἕνα γύρω παίρναν τὴ πρώτη εἰρηνικὴ τους ὄψη. Σκεβόσουν τότε πῶς ἡ μπόρα ποῦ πέρασε εἶτανε τὸ φυσικότερο πρᾶμα τοῦ κόσμου.

Ὁ Μανουσογιώργης περιποιοῦτανε τοὺς πελάτες.

Μὰ τὰ πόδια του, κοντὰ καὶ ἀτροφικά, ἀπὸ γεννησιμιό του δὲν τὸν βοηθάγανε καθόλου τὸ φουκαρά στὸ στρυφογύρισμα.

Σὰν γυρόφερνε μὲ τοὺς δίσκους στὸ χέρι, λαχά-νιαιζε, καὶ πάντα κρεμότανε στὸ μέτωπό του ἰδρώς.

Ἄνακατέβονταν μὲ τὴ λίγδα τοῦ μούτρου του, κί' ἔπεφτε ραντίζοντας τὰ τραπεζάκια.

Τῆς καθημερινῆς, ποῦ δὲν εἶχε δουλειά, τοῦ ἄρεζε νὰ στρογγυλοκάθεται στὸ κατάφλι τῆς ξώπορτας. Κί' ἀπ' ἐκεῖ μοναδικό του γλέντι νὰ χαζέβη τ' αὐτοκίνητα ποῦ ἀνηφόριζαν τὸν πλατὺ δρόμο. — Κοίτα νὰ ἰδῆς, μουρμούριζε πότε—πότε, πῶς ἀγκομαχοῦν. Σωστά Παλιάλογα. Μὰ ὅταν τὸ μάτι του ἔπαιρνε, ἔτσι σὰν μιὰ ἀστραπή, καὶ κανένα ἀπὸ κείνα τῆς «πολυτελείας», καὶ μάντευε πίσω ἀπὸ τὰ χοντρά κρύσταλλα φάτσες καλοζωϊσμένες χαρούμενες.... κουνοῦσε τὸ κεφάλι του.

— Αὐτοὶ μωρὲ μάτια μου, εἶναι πρῶτα ξαδέρφια μὲ τὸ Θεό». Καὶ τὸ πλατὺ στήθος του φούσκωνε ἀπὸ τὸ παράπονο.

Ζωὴ ποῦ τὴ περνοῦμε δὰ κί' ἔμεῖς ἐπαδὲ, οἱ ἔρμοι!!

Καὶ σταλήθεια.

Οἱ μέρες στὸ μικρὸ χωριουδάκι ξετυλιγόνταν ἀργά, μονότονα, ὀλοένα οἱ ἴδιες, σὰν ἓνα τόπι ἀπὸ ἄχρωμο πανί.

Μὰ ἐκεῖ στίς πρῶτες τοῦ Ὀκτώβρη, ἦρθε μιὰ κομπανία ξένων ἀνθρώπων, γιὰ νὰ φέρη σωστὴ ἀναστάτωση στὸ μικρὸ χωριουδάκι.

Καὶ νὰ κατὰ πῶς γενήκαν ὄλα.

Ἐνα Κυριακάτικο πρωῖνὸ σταμάτησε τὸ αὐτοκίνητο τῆς γραμμῆς στὰ Λειβάδια.

Τρεῖς ἄντρες καὶ μιὰ γυναῖκα κατεβήκανε κάτω.

Ἐστερα κάποιος Χριστιανὸς τοὺς ἔδειξε τὸ δρόμο.

Σὲ λίγο μπαῖναν σερνάμενοι καὶ λιγιστοὶ στὸ

καφφενεϊο.

“Ένα σωρό μπόγους κουβαλούσανε μαζί τους.... Οί δύο άντρες νέοι ακόμα. Ψηλοί, αδύνατοι, με ξουρισμένες φάτσες. ‘Ο τρίτος εΐτανε γέρος ως έξην-
 τια χρονών ίσως. Κοντός, κυρτός με γκριζα θολά
 μάτια, ποῦ φώτιζαν λειψά μιὰ κοκκαλιάρικη μούρη,
 γεμάτη πλισσέδες.

‘Ωστόσο, ὅλοι τους δείχναν τρομερά ταλαιπωρη-
 μένοι. Καί με κείνα τὰ λιγδιασμένα παλιόρουχα
 ποῦ φορούσανε, τὰ τρύπια τους χαμηλά παπούτσια,
 καί τις αδύνατες κουρασμένες τους φάτσες, κάναν
 μιὰ θλιβερή τριάδα ανθρώπων.

Μά με τή γυναίκα άλλαζε τὸ πρᾶμμα.

Δέν ἔδειχνε παραπάνω ἀπὸ 20 χρονῶ.

Ξανθιά, με κόκκινα κακοβασμένα μαλλιά, καί
 πολλή λεπτά χαρακτηριστικά. “Ένα μεταξωτὸ φου-
 στάνι ἔσφιγγε τὸ λιγάκι πλαδαρὸ κορμί της.

Μύριζε φτηνὴ ποῦντρα.

Στὸ καφφενεϊο ἄρχισε νὰ γίνεται σουσουρα. ‘Ο
 ἐρχομὸς τῶν ξένων ἔκανε ἐντύπωση.

—Ποιοὶ νάτανε; Τί θέλαν καί μείναν στὸ χω-
 ριό τους; ‘Απὸ ποῦ ἐρχόντανε; ‘Αμὲ οἱ μπόγοι ποῦ
 κουβαλοῦσαν μαζὺ τους; Πάει νὰ πῆ ὅτι εἶναι
 πραμματευτάδες.

—“Ε; Πραμματευτάδες εἶστε τουλόγου σας;

—Πῆρε ἐπὶ τέλους τὸ θάρρος καί τοὺς ἀρώτησε
 ὁ Καφφετζῆς.

—“Οχι! Δέν εἶμαστε πραμματευτάδες. ‘Απάν-
 τησε ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς νέους άντρες, με μιὰ χον-
 τρὴ μπάσο φωνή.

—‘Εμεῖς εἶμαστε καλλιτέχνες! Φέρνομε γύρο

τά χωριά καί δίδομε παραστάσεις. Τὸ λοιπὸν ἤρθαμε τώρα καί στὸ δικό σας. "Α! τὸ βράδυ..... Τί ἔχουν νὰ ἴδουν τὰ μάτια σας..... Γλέντι τρικοῦβερτο. !!.....

Οἱ χωριανοὶ μείναν κατάπληχτοι. Κάμποσοι ἀρχίσανε κιόλας νὰ γελοῦν μὲ τὴ καρδιά τους.

Αὐτὸ τὸ οὐρανοκατέβατο γλέντι γιόμιζε τῆς πρωτόγονες ψυχές μὲ μιὰ παράξενη εὐθυμία.

Μὰ εἶταν κι' ἄλλοι ποὺ δὲν κατάλαβαν καθόλου ἐκείνη τὴ κουβέντα τῶν Θεατρίνων.

—Παραστάσεις! Τί λογιῆς γλέντι εἶναι πάλι αὐτό;

"Ὄσπου ὁ Γιωργῆς τοῦ Γιακουμῆ, πρώην Χωροφύλακας, βάλθηκε νὰ δόση τίς σχετικὲς ἐξηγήσεις.

—"Ὅρσε, οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ δῶ θὰ βάλουνε ἀρχαῖες φορεσιές καί θὰ παραστήσουνε Θέατρο. Θὰ κάνουνε τὸν Ἄθανάσιο Διάκο, ἄς ποῦμε τὸν καιρὸ ποῦ τὸν πῆρε ἡ Τουρκιά στὰ χέρια της.

Καταλάβετε;

—Μπα ἄ, αὐτοὶ οὔτε καί τώρα δὲν εἶχαν νιώσει πολλὰ πράγματα.

Καί, ἀηδιασμένος ὁ πρώην χωροφύλακας ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη ξεροκεφαλιά, βάλθηκε νὰ κόβη βόλτες πάνω κάτω.

"Αχ! σάν εἶτανε στὴ χωροφυλακὴ αὐτός!.....

Βράδυα, καί βράδυα σκοπὸς ἔξω ἀπὸ Θέατρα καί κινηματογράφους!

"Αν ἔμπαινε καί μέσα; Ἄκους; Θέλει καί ρώτημα; Ὅποταν ἤθελε. Ἄμ τί; Καί τί Θέατρα! Νὰ τὰ βλέπης μόνο καί νὰ σοῦ ἀναποδογυρίζη τὸ καύκαλο.

Καί ἔτσι ποῦ μίλαγε, ἔριχνε ποῦ καί ποῦ ζεστά, ἀχόρταγα βλέμματα στή γυναίκα. Ἄχ, θαρρεῖς καί νά διηγότανε τὰ περασμένα του μεγαλεῖα μόνο γι' αὐτή.

Μά..... τώρα καί τὸ Μανωλιό, γυιὸς τοῦ Δημάρχου καί κάτι ἄλλα ντελικανιδάκια ἀκόμα, δείχναν ἄρκετὰ συγκινημένοι, ἀπὸ τὴν παρουσία της.

Ὅμως αὐτὴ καμονόταν πὼς δὲν ἔβλεπε, τίς θερμὲς αὐτὲς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀρσενικοῦ.

Μὲ τὸ ἕνα πόδι πάνω στὸ ἄλλο, τὸ φουστάνι σηκωμένο ὡς τὰ γόνατα σιγοτραγουδοῦσε ἀδιάφορα.

Τί μελᾶς ποῦ τοὺς κουβαλήθηκε στὰ καλὰ καθούμενα, Θεέ μου!

Καί τώρα τὸ μαντάτο πετοῦσε στὸ χωριό, ἀπὸ πόρτα σὲ πόρτα.

—Ἦρθανε λέει Θεατρίνοι! Γιὰ νά κάνουν Θέατρο τὸ βράδυ στὸ καφνεῖο. Εἶταν καί μιά περμαντόνα μαζύ τους!..

Κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο ἢ κατώγα εἶχε κυριολεκτικὰ πολιορκηθῆ ἀπὸ ξυπόλητους Πιτσιρίκους.

Ἐκεῖ μπροστὰ στή Πόρτα προπάντω γινότανε τὸ μεγάλο πατιρντί. Σπροχνόntonουσαν μεταξύ τους, λάχιτζε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, κάναν τέλος τοῦ κόσμου τὸ θόρυβο. Ὁ Καφφετζῆς κάποτε τοὺς φοβέριζε μὲ τὸ δάχτυλο. Μά... αὐτοί, τὸ χαβά τους.

Στὸ μεταξύ καί οἱ Γυναῖκες σχολιάζανε τὸ γεγονός.

Ἡ κερά Μαργιώρα, ἡ Μαμμῆ, προπάντω ποῦ πάντα πρώτη μάθαινε τὰ νέα καί τὰ μετάλεγε καί στοὺς ἄλλους, ἦρθε σπίτι μας λαχανιασμένη.

—Τὰ μάθατε, λέω, μὲ κείνους τοὺς περμαντό-
νους, ποῦ μᾶς κουβαληθήκανε στὸ χωριό. Κι, νὰ
δεῖτε.... Γυρίζουν λέει σβάρνα τὰ χωριά καί... τρα-
γουδοῦν καὶ χορευτακίζουν.

Καὶ κουνώντας μὲ οἶχτο τὸ κεφάλι της, ἀπόσωσε.

—Νὰ σοῦ πετύχη ἐπάγγελμα!.....

Ἐμεῖς ὡστόσο δὲν δείξαμε νὰ συμφωνοῦμε καὶ
πολύ—πολύ μὲ τὴ γνώμη της.

—Ἔ! ἐπάγγελμα εἶναι κι' αὐτό, σάν καὶ τᾶλλα.
Τῆς ἀπαντήσαμε. Καὶ τότε θύμωσε στὰ γεμάτα. Τὰ
μικρὰ ματάκια της σπιθισανε.

—Ἄ, νὰ μὴ μοῦ τοὺς ὑπερασπίζετε δά... αὐ-
τὸ μᾶς ἔλλειπε... Αὐτοί, παιδί μου, εἶναι ὅλοι τους
σύνεργα τοῦ Σατανᾶ. Γροικᾶτε ἐμένα ποῦ σᾶς λέω,
..... Σύνεργα τοῦ Σατανᾶ.

Καὶ ξαφνικά ὁ τόνος τῆς φωνῆς της ἔγινε πιὸ
μαλακός.

—Ἀμάνι, κι' ἤθελα, λέει, νᾶβλεπα τὴ φάτσα
τοῦς!

—Νὰ τοὺς δεῖς, κερὰ Μαργιώρα μου! Νὰ κατε-
βῆς στὸ Καφενεῖο νὰ τοὺς δεῖς.. Ἄπέ ἄρχισε,
καὶ μᾶς λὲς καὶ μᾶς πῶς εἶναι.

Κι' ἔτσι ἔγινε. Τὸ ἀπογεματάκι ἔριξε τὴ μαύρη
μαντίλα της στὸ κεφάλι καὶ κατέβηκε κάτω. Μὰ κεί-
νη τὴν ὥρα οἱ ἄνθρωποι εἶχαν τίς φούριες τους.
Ἐκεῖ ἀπ' ἔξω σὲ μιὰ γωνιά πάσκιζαν μὲ κάτι πα-
λιοσάνιδα νὰ φτιάξουν τὴ σκηνή.

Τώρα βγάλανε καὶ ἀπὸ τοὺς μπόγους ἓνα σωρὸ
περίεργα πράγματα. Χρωματιστὰ φορέματα. Παρ-
δαλά ἀντρίκια πανταλόνια. Κουτιά μὲ λογιῆς, λογιῆς
λειψίδια. Καὶ κάτι σκουριασμένα ψεύτικα σπαθιά,

καὶ Πιστόλια.

Ὁ γέρος μάλιστα, μέσα ἀπὸ ἓνα μεγάλο σακούλι, ἔβγαλε καὶ μιά φουσαρμόνικα. Τὴν πήρε εὐλαβικά στὰ χέρια του καὶ κάθισε παράμερα. Ἄρχισε νὰ παίζει ἀμίλητος, συλογισμένος. Οἱ νότες πηδούσανε βραχνές, ὄλο ντέρτι καὶ παράπονο, ἢ μιά πίσω ἀπὸ τὴν ἄλλη. Καὶ λίγο, λίγο ὁ Χριστιανὸς μερακλόθηκε. καὶ ἄρχισε καὶ τὸ τραγοῦδι.

Ἄχ! Κόσμε ἂν ἔχεις καὶ χαρὲς

Ἄμάν — ἄμάν,

Δὲ μοῦ δωσες ἐμένα.

Πῶς τὸν τετέριζε τὸν ἔρμο σκοπό. Θαρρεῖς καὶ νᾶχε κλείσει μέσα ὄλη τὴ θλίψη τῆς κακοτυχημένης του ζωῆς.

Ὡστόσο οἱ ἄλλοι, τὴ δουλειά τους. Ντάκ-Ντάκ, ὄλη τὴν ὥρα. Μὰ τὰ σανίδια εἴτανε σάπια, καὶ αὐτὸ τοὺς δυσκόλεβε πολὺ.

Κάμποσα παλικάρια τοῦ χωριοῦ βοηθάγανε στὸ φτιάξιμο. Φυσικά ἀπὸ τοὺς πρώτους καὶ ὁ Γιωργῆς, ὁ πρῶν Χωροφύλακας, καὶ τὸ Μανωλιό. Αὐτοὶ οἱ δυὸ συνεριζόνταν ποιὸς νὰ φανῆ καλλίτερος στὰ μάτια τῆς Καίτης. Ἔτσι λέγανε τὴ Θεατρίνα. Εἶχανε γίνει κιόλας ἀντίζηλοι. Καὶ κάποτε ρίχνανε ἀγριοματιές μεταξύ τους.

Ἡλιοβασιλέματα, ὄλα εἴταν πιά ἐν τάξει.

Δὲν ἔλειπε οὔτε ἡ Αὐλαία. Ἐνα κλαδοτό, ξεβαμμένο ὕφασμα, τρύπιο ἀπὸ πέρα δῶθε.

Ἀραδιασμένες στὴ σειρὰ καὶ οἱ καρέκλες τοῦ Καφφαναίου, μαζὺ μὲ κάτι μακριοὺς πάγκους, τοῦ

τούς εΐχανε φέρει γιά τὸ ἔκτακτό τοῦ πράγματος ἀπὸ τὸ σκολεῖο.

Καὶ στὶς ἑπτὰ ἢ ὠρα ἄρχισαν δειλᾶ—δειλᾶ νὰ καταπλέουν οἱ πρῶτες συντροφίες.

Καὶ σὲ λίγο ἕνα γύρω σιτὸ Καφφενεῖο εἶταν τόσος κόσμος ποῦ δὲν μποροῦσες νὰ πάρης ἀναπνοή. "Ὅχι, δὲ μεταγίνηκε ποτές τέτοιο πρᾶγμα. Γυναῖκες καὶ γέροι καὶ παιδιὰ, στοιβιασμένοι ἐκεῖ ὅπως ὅπως σὲ καρέκλες καὶ πάγκους.

Καὶ τί χλαλοῇ εἶταν αὐτὴ, Θεέ μου!

Τὰ μωρὰ τσίριζαν, καὶ οἱ μεγάλοι γελοῦσαν καὶ μούγκριζαν ὅσον τοὺς εἶταν μπορετὸ πιὸ δυνατὰ.

Ἡ Γυναῖκα τοῦ Δημάρχου, καθόντανε πλάϊ μὲ τὴ Δασκάλα τοῦ χωριοῦ. Μιά ἄσχημη γεροντοκόρη, ποῦ φοροῦσε ἐπιδεικτικώτατα ἕνα πολύχρωμο φουστάνι παλιᾶς μόδας. Μὰ καὶ οἱ δυὸ τοὺς δείχνανε λίγο συγχισμένες. "Ἴσως γιά τὸ ἀσυνήθιστο τοῦ πράγματος· πιθανόν ὅμως καὶ μετανοιωμένες ποῦ εἶρθαν νὰ ἰδοῦν ἕνα θέαμα βέβηλο. "Ἴσως.

Ἀντίθετα οἱ μελαχροινές Δημαρχοπούλες μὲ τὰ κατάμαυρα μάτια, ντυμένες καὶ οἱ δυὸ ὅμοια ρόδινα φουστάνια, καὶ μὲ τὰ μαλλιά κανομένα σὲ πλεξοῦδες καὶ ριγμένα πίσω στὴ πλάτη, γελοῦσανε δυνατὰ ὅλη τὴν ὠρα.

Ὁ πατέρας τοὺς καὶ κάμποσοι ἄλλοι ἐπίσης σοβαροί, καθόντανε μπροστά στὴ «διακεκριμένη».

Καὶ, μέσα ἀπὸ τὸ ἀνθρωπομάζεμα τοῦτο, σολάτσερναν οἱ δυὸ νέοι Θεατρίνοι. Μάζευαν τὰ λεπτά.

—«Ἄλοος!..... Τὸ εἰσιτήριόν σας Κύριοι.....»

Καὶ οἱ νοικοκυραῖοι, ποῦ καθόντουσαν στὶς καρέκλες, δίδαν βέβαια τὸ δίδραχμό τοὺς. "Ὅμως μ'

αυτοὺς ποῦ στεκόντουσαν ἕνα γύρω,—ἄς ποῦμε ἢ γαλαρία—ἄλαζε τὸ πράγμα.

—'Εμπρός..... Καὶ σεῖς Κύριοι.....

Μπαᾶ!... 'Αλλοῦ βρέχει! 'Ὡς ποῦ βαρέθηκαν πιά οἱ ἄνθρωποι καὶ τοὺς ἄφησαν ἡσυχους

Κι' εἴταν ἕνα μεγάλο τσοῦρμο αὐτοὶ οἱ ὄρθιοι τζαμπατζήδες.

Κτύπησε τὸ κουδούνι..... καὶ... μονομιᾶς γίνηκε βαθειὰ σιωπή.

'Η παράστασις ἄνοιξε μὲ μουσικὴ καὶ τραγοῦδι.

'Ὁ γέρος, φυσικὰ πάντα μὲ τὴ φυσαρμόνικα, μὰ τῶρα συνοδευόταν μὲ μπουζούκι καὶ μαντολίνο.

Τραγοῦδισαν μανέδες λυπητεροὺς μακρόσυρτους, μὰ τόσο μακρόσυρτους, ποῦ θαρροῦσες πῶς δὲν θὰ πάρουν τέλος ποτέ.

'Ὁ κόσμος συγκινήθηκε. Οἱ μελωδίαις αὐταῖς ἐγοητεύανε τὰ αὐτιά τῶν ἀκροατῶν. Ξυπνοῦσαν κρυμένους καμηοὺς.

"Ὅταν σηκόθηκε ἡ αὐλαία ἕνας ψιθύρος κυριάρχησε πάνω ἀπὸ τίς καρέκλες καὶ τοὺς πάγκους, ὅλο δυναμόνοντας σὰ σούριμο φτινοποριάτικῶν φύλλων.

'Η Γυναίκα ντυμένη μ' ἕνα ρόζ φουστανάκι, ὑπερβολικὰ ντεκολτέ μπρός καὶ πίσω, πασπαλισμένη ποῦντρες καὶ κοκκινάδια μπήκε μὲ βήματα χορευτὰ στὴ σκηνή.

"Ἀρχισε νὰ χορεύῃ.

Χορός..... αἶ στο καλό. Στριφογύρισε κάμποσο σὰ σβούρα, πήδησε κάμποσο, καὶ στερνὰ ἔκαμε κάτι μικρούλικά, ἄχαρα βηματάκια μπρός καὶ πίσω, σηκώνοντας ἐπειδιχτικά τὸ φουστάνι ὡς τὸ μηρό.

Καί... τότε τί ἀναστάτως εἶταν αὐτή, Κοσμοχαλασιά σωστή.

Οἱ ἄνδρες γελοῦσανε βραχνά, ζωόδικα. Ξαναμένοι με γουρλομένα μάτια σκουντούσαν ὁ ἕνας, τὸν ἄλλον.

Μὰ με τίς γυναικες ἄλλαζε τὸ πρᾶμα.

Οἱ κακομοῖρες αὐτές, εἶχανε πάθει μιὰ τέτοια σύγχιση ποῦ δὲν κοτούσαν νὰ ἴδουν ἢ μιὰ τὴν ἄλλη.

Τὰ κορίτσια πρὸ πάντων, κατακκόκινα χαμηλόνανε ὡς κάτω τὸ κεφάλι.

Μιὰ φριχτὴ ντροπὴ τοὺς ἔσφιγγε τὸ λαιμό.

Κι' ὅταν ὁ Γιώργης κυριευμένος ἀπὸ ἀκατανίκητο ἐνθουσιασμό μούγκρισε μ' ἐκείνη τὴ βροντόδη φωνή του ἕνα—Μπράβο,—Μπράβο,—καὶ χειροκρότησε, ἀπαράλαχτα ὅπως εἶχε δεῖ νὰ κάνουν καὶ στά πιὸ μεγάλα Θέατρα τῆς Πολιτείας, γίνηκε ἐπεισόδιο.

Ἡ κερὰ Μαργιώρα γύρισε ἀλαφιασμένη πρὸς τὸ μέρος του καὶ τὸν κεραυνοβόλησε με μιὰ ἀγριοματιά.

—Μωρὲ δὲ ντρέπεσαι λέω ἐγώ. Ἐγοῦί μου, ἐγοῦί μου, ἴντα πράματα, λέω, εἶναι τουτανά, τοῦ φώναξε.

Καὶ τὸ γαῖδουρίσο σαγόνι της, ποῦ τὸ στολιζάνε μεγάλες τρίχες ἔτρεμε ἀπὸ τὴ φριχτὴ ἀγανάκτηση.

Εὐτυχῶς κείνη τὴν ὥρα ἀρχίζε τὸ ἔργο, καὶ τὸ ἐπεισόδιο πῆρε τέλος.

Εἶτανε ἕνα σπαραξικάρδιο ἐρωτικὸ δρᾶμα, με τίς σχετικὲς ἐρωτικὲς, περιπτώξεις.

Μά τώρα ὁ ἀέρας τῆς ἐχθρας ἔζωνε ἀπὸ παντοῦ τοὺς ταλαίπωρους καλλιτέχνες.

Κι' αὐτοί, πάνω ἀπὸ τὸ πατάρι τους, τοῦ κάκου ἄπλωναν τὰ χέρια σὲ πλατειᾶς ἀστεῖες χειρονομίες. "Ἄδικα κι' ἡ φωνή τους ποῦ ἔβγαине τρεῖς ὀχτάβες πάνω ἀπὸ τὸ φυσικό της. Στὸ βρόντο καὶ τὰ χωρατατζιδικὰ τσαλιμια τους.

— "Ὅσκει, δὲν τὴν σηκώνει, λέω τὸ χωριό, μας ἔτσά διασλιές, λέγανε οἱ σοβαροὶ χωριανοί, καὶ κούναγαν ζωηρὰ τὸ κεφάλι τους ἀποδοκιμάζοντας.

Στῆ χώρα νὰ πᾶν νὰ τὰ κάνουν ἐτούτανά, οἱ... Πρεμαντόνοι... συμπληρώνανε κι' οἱ γυναῖκες.

Καὶ στὸ τέλος ποῦ οἱ χριστιανοὶ μᾶς παρακάλεσαν μὲ τὴ πιὸ θερμὴ τους φωνή, νὰ τοὺς τιμήσουμε καὶ τὸ ἄλλο βράδυ, ξέσπασε πιά ἡ θύελλα.

— "Ἀκοὺς ἀποκοθιά...! "Ἐχουν καὶ μούρη νὰ μᾶς προσκαλοῦν στίς τροζάδες τους πάλι. "Ὅσκει, δὲ θά μᾶς ξανασύρουνε.

Ἐπειδὴ ὅτι "Ἐτσι ἐδήλωνε νέτα—σκέτα τὸ σοβαρὸ ἀκροατήριο. Μά μὲ τὰ παλικάρια ἄλλαζε τὸ πρᾶμα. Αὐτοὶ εἶτανε ἐνθουσιασμένοι.

Θά ξαναπήγαιναν, βέβαια καὶ τὸ ἄλλο βράδυ. Γιατί ὄχι; Στὸ κάτω, κάτω, εἶχανε ὅλο τὸ δικαίωμα νὰ γλεντίσουν μιὰ φορὰ καὶ αὐτοί. Μιὰ ποῦ τοὺς διδότανε μάλιστα καὶ ἡ εὐκαιρία.

Καὶ πῆγαν!.. Παρ' ὅλα αὐτὰ οἱ Θεατρίνοι δὲ μείναν καθόλου εὐχαριστημένοι, ἐκεῖνο τὸ δεῦτερο βράδυ, ἀχαμνὲς οἱ εἰσπράξεις...

'Ἀλλὰ τέλος πάντων, ὅλο καὶ κάτι νὰ γίνεται.

Καὶ οἱ παραστάσεις συνέχισαν.

Καὶ λίγο, λίγο ἄρχισαν νᾶρχωνται καὶ σοβαροὶ

νοικοκυρέοι...

Στεκόντουσαν ἐκεῖ σὲ μιὰ ἀκροῦλα, ἔβλεπαν καὶ ἄκουγαν τοὺς Θεατρίνους, μὰ μὲ κάποιο φόβο. Σὰν νὰ βρισκόνταν σὲ τόπο ἠθικῆς ἀπώλειας.

Καὶ ἡ Καίτη, ἡ Θεατρίνα ὄλο καὶ χόρευε πάνω στὸ πατάρι τῆς προκλητικῆ καὶ σκανταλιάρρα.

“Ὀλο καὶ φούντωνε καῦμούς καὶ πόθους στὶς καρδιές τῶν ταλαίπορων χωριανῶν.

Οἱ μέρες περνοῦν.

Τώρα ὁ Γιώργης, καὶ τὸ Μανωλιό, δὲ βάζουν πόδι σὲ δουλειά.

Καλοχτενισμένοι, μὲ χωρίστρα τὰ μαλλιά, ντυμένοι τὰ καλά τους κόβουν βόλτες στοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ.

—Κύριε Ἐλεῆσον!...— λέγανε τὰ κακὰ στόματα.

Οὔτε Λαμπρὴ νάτανε...

Καὶ τὸ κουτσομπολιό, ἄναβε καὶ κόρωνε.

“Ὡσπου ἄρχισε νὰ διαδίδεται καὶ τὸ φοβερὸ νέο. Νά! ὅτι λέει θὰ γινότανε κι' αὐτοὶ Θεατρίνοι!

Φρίξον ἦλιε! Ἔ! τέτοιο σκάνταλο δὲ μετακούστηκε πάλι, ποτέσ στὸ χωριό...

Καὶ νὰ δῆτε, ποῦ κάμποσοι συγγενεῖς δὲν τὸ πίστευαν ἀκόμα.

“Ὅχι! εἶχαν ἀμφιβολίες αὐτοὶ ἀκόμα. Δὲ γίνεται, ἔ; Ψέμματα θᾶναί, ἔ;

Τοὺς ἀρωτάγανε μὲ τὴ ψυχὴ στὸ στόμα. Ἔ!!! Λοιπὸν. Οἱ ξεμιαλισμένοι δὲν τὸ ἀρνιόντανε καθόλου.

—Ναί! Γιατί ὄχι; Θε-α-τρίνοι! Μάλιστα!

Τοὺς ἀπαντοῦσανε μισογελόντας.

“Όλο τὸ χωριὸ βούιζε τώρα.

Οἱ γυναῖκοι τὸ πρῶτὶ ποῦ μαζευόντουσαν στὴ βρύση, δὲν εἶχαν νὰ ποῦν καὶ γιὰ τίποτα ἄλλο.

—“Αχ! αὐτὴ ἡ ξεμιαλίστρα ἡ Περμαντόνα ποῦ τοὺς κουβαλήθηκε, γιὰ νὰ χαλάσῃ τὰ παιδιὰ τους..

Καὶ οἱ βλαστίμιες πέφτανε βροχὴ στὸ κεφάλι της.

Μὰ τὸ μεγάλο κακὸ γινόντανε στὰ σπίτια τῶν δυὸ παραστρατημένων.

Ὡσπου μιὰ μέρα, μέσα ἀπὸ κείνα τὰ δυὸ θλιμένα σπίτια, βγήκε ἡ ἐξῆς ἡρωϊκὴ ἀπόφαση.

Θὰ κατέβαιναν οἱ γυναῖκες τσοῦρμο στὸ καφενεῖο. Μαζὺ τοὺς θὰ κρατάγανε ξύλα, σανίδες καὶ ὅτι ἄλλο πρόχειρο.

Καὶ τότε τί θὰ γινότανε!!... Μωρὲ θὰ τῆς κάναν ἓνα γλέντι τῆς Περμαντόνας, ποῦ δὲ θὰ τὸ ξεχνούσε ποτέ. Σὲ ὅλη της τῆ ζωῆ.

“Υστερα... ἄς κοτοῦσε νὰ ξαναβγῆ τοῖτσιδη στὸ πατάρι της.

Καὶ τὴν ἄλλη νύχτα ὄλα ἦσαν ἐν τάξει.

Φυσικά, πρώτη καὶ καλύτερη ἡ κερὰ Μαργιώρα, ποῦ ἀπὸ τὸ φωνακλάδικο στόμα της, ἔβγαῖναν κίολας οἱ πιὸ τρομερὲς βρισιές,

Καὶ πήραν τὸ δρόμο, ἀποφασισμένες.

Πήχτρα, σκοτάδι παντοῦ.

Ὁ οὐρανὸς βαρὺς, φτινοπωριάτικος μὲ φουσκομένα πηχτὰ σύννεφα. Ποῦ καὶ ποῦ ἄστραφτε.

Ἡ Καίτη ὅτι κι’ εἶχε ἀνεβῆ στὴ σκηνή, μὲ κείνο τὸ κοντοῦλι ἀτλαζωτὸ φουστανάκι της, σὰν ἀκούστηκαν ἀπὸ παρέκει κάτι γυναικίσια μουρμούρητὰ ποῦ ὄλο καὶ ζυγώνανε κοντύτερα.

Σὲ λίγο ἔκανε τὴν ἐμφάνησί του τὸ μπουλουκι τῶν ἀποφασισμένων θυληκῶν.

Καὶ λοιπὸν τὸ πρᾶμα θᾶφτανε στὸ ἀμῆν, σὰν ὀλωσιδιόλου ἀναπάντεχα ἄρχισαν νὰ πέφτουν κάποιες στάλες βροχῆς.

Ἄκλούθηξαν κι' ἄλλες... κι' ἄλλες ἀκόμα.

Ἔστερα μιὰ πνιχτὴ βουὴ μπόρας ποῦ φτάνει, καὶ ὅλα γίνηκαν ἀνάστατα.

Ἡ γυναῖκα καρφόθηκε στὸ πατάρι τῆς σαστισμένη. Ἔστερα πάσκισε νὰ κάμη κάμποσα βηματάκια. Μὰ τὸ νερὸ τὴν εἶχε κιόλας μουσκέψη ὡς τὸ κόκαλο. Καὶ ἐκεῖνο τὸ ἀτλαζένιο ὕφασμα κόλλησε στὴ μελανιασμένη ἀπὸ τὸ κρῦο σάρκα τῆς.

Τυλίχτηκε μ' ἓνα τριμένο σαλάκι καὶ μπήκε μέσα. Φυσικὰ ποῦ δὲ μποροῦσε νὰ ξακλουθήσῃ ἄλλο.

Ὅσοτ' ἦ βροχὴ ὄλο καὶ δυνάμωνε.

Σωστός κατακλυσμός. Θαρρεῖς καὶ ἡ κόλαση νάχε ξεράση ὅλους τοὺς σατανάδες τῆς ποῦ στριγκλίζανε μὲ λογιῆς, λογιῆς, μουγκρητά.

Κι' ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ θόρυβο τῆς τρικυμίας, ἀκουγόντουσαν ποῦ καὶ ποῦ, οἱ φοβισμένες φωνὲς τῶν χωριανῶ, τὰ κλάμματα, τὰ παρακάλια, στοὺς ἀγίους.

Θεοῦ ὀργὴ εἶταν.....

Καὶ ἔτσι αὐτὴ ἡ ἐκστρατεία τῶν ἐξαγριωμένων θυλικῶν τοῦ χωριοῦ, πῆρε τὸ πιδ ἄδοξο τέλος.

Οἱ Θεατρίνοι κάθησαν δυὸ τρεῖς μέρες ἀκόμα στὸ χωριό. Μὰ ὄχι. Οἱ παραστάσεις τους, δὲν εἶταν δυνατὸ νὰ συνεχίσουν.

Τὸ φθινόπωρο εἶχε πιά μυρίσει στά γεμάτα. Τὸ κρῦο προπάντων τὰ βράδια γινόντανε τσουχητέρω.

“Υστερα κ’ αὐτὲς οἱ βροχᾶδες..... θαρροῦσες
πῶς δὲ θὰ πάρουν τέλος ποτέ.

Καὶ λοιπὸν τὸ ὑπαιθριὸ θέαμα ἔκλεισε ὀριστικά.
Τὰ πανταλόνια, τὰ σπαθιά, τὰ πιστόλια δεθῆκα-
νε πάλι σὲ λογιῆς, λογιῆς, μπόγους.

Θλιμένοι, καὶ κατσούφηδες, ὄλη τὴν ὥρα.

Κοντολογίς αὐτὸς ὁ χειμῶνας χαλοῦσε καὶ φέτος
τῆ δουλειά. Ἄχ!... Ἕνας βαθὺς ἀναστεναγμὸς
τοὺς φουρτούνιαζε ἄθελα τὸ στήθος.

Τῆ μέρα ποῦ θὰ φεύγανε τὸ καφενεῖο γεμάτο.

Οἱ Θεατρῖνοι ἔδειχναν ἐξαιρετικὰ συγκινημένοι,
καὶ μὲ τὴν τελευταία τούτη ἐκδήλωση τῶν χωρια-
νῶν. Ἡ κοπέλα προπάντων δάκρυζε ὄλη τὴν ὥρα.

Καὶ ἐκεῖ τῆ στερνή στιγμή εἶπε καὶ κάμποσα
λόγια.

—Ναί! ἓνα εὐχαριστῶ θέλει νὰ τοὺς πεῖ ἐκ μέ-
ρους ὄλων τοὺς ἓνα μεγάλο καὶ θερμὸ εὐχαριστῶ.
Καὶ ἡ συγκίνησι τὴν πνίγει, καὶ τὰ λόγια μπερδέ-
βουν στὸ στόμα της

—“Ὅχι..... δὲ θὰ τοὺς ξεχνοῦσαν ποτέ... ποτέ...
Βέβαια πάσκισαν κι’ αὐτοὶ νὰ τοὺς διασκεδάσουν
μὲ τὴ τέχνη τους. Κάναν ὅτι μπορούσαν. Ψέμματα :
Καὶ τώρα φεύγουν μὲ τὴ συνείδησι ἥσυχη.

“Υστερα, χαιρέτησε ἀράδα ὄλους τοὺς χωρια-
νοὺς, καὶ ἔσφιξε μὲ σημασία τὸ χέρι, τοῦ Μανωλιοῦ
καὶ τοῦ Γιώργη. Τότε εἶταν ποῦ τῆς δῶσαν τὴ θερ-
μὴ ὑπόσχεση ὅτε θαρχώντουσαν καμιά μέρα γιὰ λό-
γου της στὴ πόλι.

Ναί! χωρὶς ἄλλο. Μόνο γιὰ αὐτὴν.

Εΐτανε, θυμᾶμαι, περασμένο τὸ μεσημέρι, σάν ξεκίνησαν καὶ φύγαν ἀπὸ τὸ χωριό.

Οἱ δυὸ νέοι ἄντρες τραβοῦσαν μπροστά μὲ τοὺς λογιῆς, λογιῆς, μπόγους τοὺς στὴ μασχάλη.

Ἦ Καίτη τὸ κατόπι τοὺς.

Μὰ ὁ γέρος ἔμενε πάντα πιὸ πίσω.

Πάσκιζε λαχανιάζοντας νὰ προφτάση τοὺς ἄλλους, μὰ ποτές δὲ τὸ κατόρθωνε.

Σὰ γέρος ποῦ εἶτανε.....

Τὸ μικρὸ χωριουδάκι μὲ τὰ ξεχαρβαλομένα σπιτάκια του, λούφαζε πάλι στὴν πρώτη ἄχρωμη ζωῆ του.

Οὔτε κουτσομπολιὸ θὰ γινόντανε πιά, οὔτε καυγάδες. Καὶ τὴ νύχτα ποῦ ἄπλωσε τὸ πηχτὸ σκοτάδι, ἔδειξε τόσο ἔρημο!.....

Θαρρεῖς τώρα πιὸ ἔρημο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Τι δουλειά κάνω;

— Δικαστικός υπάλληλος, από χρόνια. Μά στάθηκα ό φουκαρδς άτυχος και στην ύπηρεσία μου και στη ζωή μου την οικογενειακή.

“Ένα καιρό ήμουνα παντρεμμένος. “Υστερα..... Βάσανα. Μē παράτησε ή γυναίκα μου κ' έφυγε με κάποιον άλλο,νε, ώμορφονειό... γείτονά μας... “Ας είναι... Περασμένες πίκρες. Τώρα, είμαι μόνος σ' αυτόν τόν κόσμο. “Έχω νοικιάσει μιá καμαρούλα, και μένω. “Όπως νά,ναι, μοναξιά, μά ήσυχο κεφάλι.

Ναι! λέω, όρθά κοφτά σά λάχη και μ' άρωτήση κάνα περίεργος φίλος. Γιατί όχι; Μοναξιά, μά ήσυχο κεφάλι. Εί,ναι κι' αυτό κάτι. Τώρα πώς έγινε και κατάπια την καρφίτσα; ‘Απλούστατα.... ‘Αλλά, χά! χά! ‘Ακοϋς γιατρέ; έχουν νά πουνε ότι όχι δē την κατάπια λείι την καρφίτσα. ‘Ιδέα μου είναι. Εί,μαι' λείι νευροπαθής και εί,ναι ιδέα μου.....

“Αμ τότε... ό πόνος έδω, νά έδω στο στήθος, που μē τρυπά, που μē σέρνη κάθε λεφτό στον τάφο; Τι εί,ναι λοιπόν αυτός ό πόνος; ‘Ιδέα μου;..... “Όμως έσύ εί,σαι τίμιος άνθρωπος. Δē θέλω νά σε κολακέψω. Κάθε άλλο.

“Άνθρωπος μē γνώσεις,.... έπιστημονική άξία. Λοιπόν άδύνατο νά μē συμφωνής μαζί μου.

Δέν εί,ναι αλήθεια ότι δέν ύπάρχη πιá καμιά έλπίδα σωτηρίας;

“Αχ... άποτελείωσέ με γιατρέ.. Δέν άντέχω πιá.. έδω.. έδω σιá πνεμόνια γίνεται τώρα ή καταστροφή. Χριστέ πόσο ύποφέρω...

Στο πρόσωπο του γιατροϋ άπλωσε ό ίσκιος κάποιας συγκρατημένης εύθυμίας. Χασμουργήθηκε, κι'

ἄθελά του ἔβγαλε μὲ τὰ δόντια ἓνα ἦχο κομένου γέλοιου. Ὑστερα σηκώθηκε, ἕτοιμος νὰ φύγη. «Καλά, καλὰ ἡσύχασε τώρα λίγο. Ἴσως νὰ μὴ χάθηκε ἀκόμα κάθε ἐλπίδα.. Μὰ... τέλος πάντων εἶσαι σίγουρος πῶς δὲ γελιέσαι..... Μὴ καί.....»

—Γιατρέ μου! βόγγηξε ὁ ἄρρωστος. Καί τινάχτηκε στὸ πόδι μὲ ἔκφραση ἀπελπισίας.

«Ὅρκίζομαι στὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Θεοῦ, ὅτι καί ἐσένα σ' ἔχει τραβήξει μὲ τὸ μέρος της, ἐκείνη ἢ κακοῦργα ἢ σποιτονοκοκυρά μου..... Γιατί νὰ μὴ ἔχω τὸ κουράγιο νὰ τὴν ἀποτελειώσω τότε;..... Κάνε μου τὴ χάρι νὰ μὲ ἀκούσης. Ξέρω εἶσαι ἀπασχολημένος, κάθε στιγμή σου εἶναι πολὺτιμη, ἀλλὰ ἄσε με, νὰ σοῦ διηγηθῶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τους τὰ πράγματα».

Εἶχε μπλέξει τὰ χέρια σὲ στάση προσευχῆς καὶ παρακαλοῦσε μὲ βουρκωμένα μάτια.

—'Ελάτε, κάντε μου αὐτὸ τὸ μεγάλο καλὸ.....

Ὁ γιατρὸς εἶχε μαλακὸ χαρακτήρα γι' αὐτὸ τώρα δὲν εὔρισκε δύναμη νὰ ἀρνηθῆ ἄλλο. Κάθησε λοιπὸν μὲ φανερὴ ἀνυπομονησία, φρόντισε ὅμως νὰ δώσῃ στὸ πρόσωπό του μιά ἔκφραση κατανυκτικῆς προσοχῆς....

—Καλά, ὀρίστε... ἀκούω... Σύντομα ὅμως ἔ :

Ἐκεῖνος ξεφώνισε ἀπὸ χαρὰ, κι' ἀφοῦ ἔσφιξε μὲ τὸ δεξιὸ χέρι πλάι τὸ στήθος του, μ' ἓνα σπασμὸ πόνου, ἄρχισε τὴ διήγησιν...

—Σήμερα τὸ πρωὶ ξύπνησα κακόκεφος. Μὲ κακὲς προαισθήσεις, τεντώθηκα πάνω στὸ στενὸ μου κρεβάτι, χασμουρήθηκα ἀπανωτὰ κάμποσες φορές. Ὑστερα πήδησα κάτω στὸ πάτωμα, καὶ βάλθηκα νὰ

ντύνομαι άργά, και άνόρεκτα .. "Έξω έβρεχε.

Πλρςς... Πλίτρςςς... έκανε τó νερό στη στέγη, κι' έπεφτε με τέτοια όρμη όλη τήν ώρα, που θαρρείς και τó ρίχναν άπό πάνω με τά σταμνιά... Βρωμό-καιρος... μουρμούρησα, κι' άπό τó μουσκεμένο τζά-μι τής κάμαράς μου, έριξα μιá λοξη άπελπισμένη ματιá στón ούρανό.. "Έτσι όπως κρεμόντανε βαρύς και βρώμικος έμοιαζε με μουτζουρωμένο ταβάνι χω-ριάτικης κατώγας.

"Αχ! άπό μέρες έτοϋτο, τó μαυροκίτρινο άτέ-λειοτα ταβάνι μου καθόντανε θαρρείς... στó στομά-χι. Κι' εκεί που δούλευα, στó Γραφείο, κοβότανε ξαφνικά ή άνάσα μου, και δέν μπορούσα νά άνα-πνεύσω λεύτερα. Τοϋ Διαβόλου μέρες..."

'Αναστέναξε, βαθειά, ύστερα συνέχισε με άργές κομένες φράσεις.

«Σέ λίγο τó ρολόϊ τής γειτονικής έκκλησιás άρ-χισε νά χτυπά. Μέτρησα. "Ένα. Δύο..... 'Εννιά στρογγυλούς χτύπους. 'Εννιά κιόλας.... Στην όργη, Πάλι και σήμερα θάφτανα καθυστερημένος στó Γραφείο. Και θάδινα άφορμή στón κύρ Προϊστάμενο νά τονίση πάλι με εκείνη τή φρικτά συριστική φωνή του

—Νά μάθετε Κύριοι νάρχώσαστε πιό νωρίς. 'Ε-δω είναι Γραφείο με τάξη Κύριοι.... Μάλιστα!...

Σωστά!... μα έλα ντέ νά βρής λογαριασμό με έ-τούτη τή καταραμένη βροχή.

Γίνεται δέκα, πάει μεσημέρι.... Ποϋ νά δείξη μά-τια μου.

Σκοτεινά ένα γύρω σου άκόμα. "Ας είναι. Τó βέ-βαιο είναι πώς είμωνα νευριασμένος σαν ζύγωσα

στόν καθρέφτη γιά νά φτιάξω ἐκεῖνο τὸ «βάσανο» τῆ γραβάτα μου. Μά μπρὸς στὸ λερωμένο γιालὶ ἀπόμεινα ὀλοχάσκωτος.

Μὲ τὰ χέρια στὸν ἀέρα. Καταμπροστὰ στὸ πουκάμισο, μιὰ στενόμακρη σκισματιὰ μου γελοῦσε μὲ προκλητικὴ ἀναίδεια.

“Ἄς τὸ διάβολο, μούγκρισα, τώρα τί θὰ κάνω; Νά μπορούσα νάλαζα, ἢ τουλάχιστο ἄν φώναζα τὴν κερά Ἀγγελικὴ νά μου τὸ φτιάξει λίγο..

“Ὅχι. Δὲ μ’ ἔπαιρνε ἡ ὥρα.

—Χμ. Γιατρέ μου!..... Εἶταν γραφτὸ μου νά πάω μὲ τέτοια λογιῆς θάνατο.... Καὶ τὸ γραμμένο δὲν ξεγράφεται.....

Νά, αὐτὴ τῆ στιγμή περπατῆ... ἐδῶ εἶναι τώρα Προχωρεῖ γιατρέ, σιγά, ὑποχθόνια καὶ μου κομματιάζει λίγο, λίγο, τὰ ἔντερα. “Ἀχ! Θεούλη μου!

Καὶ ὁ ἄρρωστος νευρικὰ μὲ ὕφος ποντικοῦ, πού τὸν ἔχει τσακώσει ἡ φάκα, ξακλούθηξε.

—«Μὲ δυὸ τρεῖς καρφίτσες πάσκισα τότε νά κλείσω ὅπως, ὅπως, τὸ σκίσιμο. Στὴν ἄκρη τῶν χειλιῶν ἀφρημένος ἔσφιγγα ἄλλη μιὰ. Λίγο μεγαλύτερη ἀπὸ τίς ἄλλες, μὲ μαῦρο στρογγυλὸ κεφάλι. Τὴν πήρα ἀπὸ τὸ πλεχτὸ τῆς σποιτονυκοκυρᾶς μου πού τόχε παρατήση στὸ κομοδίνο μου, καὶ θὰ τὴν ἔβαζα τελευταία. Ἄλλὰ ἅμα τὴν ζήτησα εἶχε γίνῃ ἀφαντῆ.

Κι’ ἀμέσως αἰσθάνομαι ἓνα δυνατὸ πόνο νά μου τρυγᾷ τὸ στομάχι. Σάν κάτι τὸ σουβλερὸ νά μουχε μπηχτῆ κεινὴ δὰ τῆ στιγμή στὰ ἔντερα. Τέντωσα τὸ κορμί μου ἄργά, ἄργά, κ’ ἔνοιωσα μιὰ τρεμεῦλα. Θυμάμαι, εἶχα δὰ τὸ κουράγιο νά δῶ τὸ πρόσωπό

μου, για ένα λεπτό στὸν καθρέφτη.

"Ε! λοιπόν, ἀπὸ κίτρινο εἶχε γίνει ἄσπρο.

"Επιασα τὸ κεφάλι μου ποῦκαιγε, καὶ βάλθηκα νὰ κοιτάζω μὲ τρομαγμένες ματιές δεξιὰ—ζερβά.

Πρέπει νὰ ἐξακριβώσω, εἶπα. Πολύ πιθανὸν νὰ κάνω καὶ λάθος.

Μπάα!... Δὲν βαριέσαι. Ἡ καρφίτσα δὲ φαινόντανε πουθενά.

Καὶ ὁ πόνος τοῦ στομαχιοῦ ὄλο καὶ δυνάμωνε. Δίπλωνα στὰ δύο.

Πάει ἔφτασε ἡ τελευταῖα μου ὥρα, συλλογίστηκα καὶ ἄχ! μωρὲ ψεύτη κόσμε... εἶπα τότε, σὰν νὰ βρισκόταν κι' ἄλλος στὴν κάμαρα καὶ μὲ ἄκουγε.

"Ὅρσε... μὲ μιὰ μικρὴ ἀπροσεξιά ἐκεῖ... μιὰ χαψιά... πᾶνε ὄλα. Μὲ πήρε τὸ παράπονο.....

"Υστερα ἄρχισαν τὰ αὐτιά μου νὰ σβουρίζουν.

Τζίν... Τζίν... Τζίν....

Σὰ νᾶταν καλοκαίρι, καὶ καθόμουνα στὴ ρίζα μιᾶς μεγάλης ἐληᾶς.

Τζίν... Τζίν...

Χιλιάδες Τζιτζίκια σφύριζαν ἀπὸ πάνω.

"Ὅπου δίδω μιὰ καὶ πετιέμαι ἀπάνω ἀλαφιασμένος.

Νάα τα μας!... μωρὲ θᾶχε τὸ γοῦστο του νὰ ζουρλαθῶ πρὶν πεθάνω.

Βάλθηκα νὰ κόβω βόλτες, πάνω κάτω συλλογισμένος.

Καὶ τότε... σὰν ἓνα κουβάρι κλωστή ἄρχισε νὰ ξετυλίγεται ἐκεῖ μπροστά μου ὄλη ἡ κακοτυχημένη μου ζωή.

Ὁ γιατρός ἄκουε, καὶ ἔδειχνε τρομερὰ ἐκνευρι-

σμένος... Στην όργη, συλλογιζότανε. 'Ανυπόφορο πρᾶγμα.

"Αν αὐτός ἐξακλουθήξη ἀκόμα λίγο, σίγουρα θά τρελλαθῶ καί ἐγώ.

Σιγαναστέναξε, κι' ἔκανε νά σηκωθῆ, ἀλλά ὁ ἄρρωστος συνέχισε τώρα πιὸ ἔντονα.

Πεντάρφανος, ἀνατράφηκα στὸ σπίτι μιᾶς γεροντοκόρης θειᾶς μου.

Μὲ χίλια ζόρια ἔβγαλα τὸ μισὸ Γυμνάσιο.

"Υστερα χῶθηκα μικρογραφίᾳ στὸ Δικαστήριο.

'Απὸ τότε ἀθλιότητες, ἀποτυχίες, ἢ μιὰ πάνω στὴν ἄλλην.

Στὸ διάστημα αὐτὸ πόσες φορὲς δὲ δοκίμασα νά πεθάνω....

Μὲ λογῆς, λογῆς, τρόπους.

Χά! Χά! ἀκόμα καί τότε πού μὲ παράτησε ἐκείνη ἢ προκομένη ἢ Γυναίκα μου.

Μά... ὁ θάνατος ἔπαιζε τὸ κρυφτοῦλι μαζί μου. Πάντοτε, σοῦ λέω.

Δηλαδή μὲ κορόϊδευε σάν κ' αὐτὴ τὴ προκομένη.

"Ας εἶναι. Μά τώρα, δὲν τὸν εἶχα φωνάξη ἐγώ.

'Ακοῦς; ἦρθε μόνος του. Δίχως νά τὸν φωνάξω καθόλου.

"Ε! τόσο τὸ καλίτερο.

Καί νά δεῖς πού ἄκουγα κάτι παράξενους χτύπους ἕνα γύρω μου, καί λοιπὸν γιὰ νά τοὺς ξεπεράσω, βάλθηκα νά λέω δυνατά.

Καλῶς νά ὀρίση!

Κάμποση ὥρα ἀπόμεινα βυθισμένος στὶς σκέψεις μου. "Όταν ἦρθα πάλι στὸν ἑαυτὸ μου, ἡ νευρική ἔξαψις μου εἶχε πιά περάση.

“Ένα εύτυχισμένο συναίσθημα ξεγνοιασιάς, με τύλιγε τώρα όλόκληρο. Κι’ αίσθανόμουνα κάτι τὸ πολὺ γαλήνιο, μαζί και δυνατό νὰ κυριαρχῆ μέσα μου.

Σάννά λυτρώθηκα ξαφνικά, και ἀπροειδοποίητα ἀπὸ ἓνα τεράστιο βάρος.

Στὰ αὐτιά μου κιόλας ἄρχισε νὰ σβουρίζει τὸ μακρινὸ βουητὸ τῆς αἰωνιότητος.

Γιὰ μιὰ στιγμή ὅλα ἓνα γύρω μου βάλθηκαν νὰ στριφογυρνοῦν, ὕστερα ἀτόμειναν θαμπά, ἀκαθόριστα, ἀτμώδη.

Μὰ δὲν εἶταν παρά μιὰ ζάλη ποὺ πέρασε σύντομα.

Συνῆλθα. Ὡστόσο εἶμουνα χλωμὸς σάν λείψανο, και μιὰ παράξενη σκέψη μοῦ ἀναποδογύριζε τώρα τὸ καύκαλο.

—Νὰ δηλαδή. Θάθελα νὰ ξέρω ἂν ἤμουνα μόνο ἐγώ, ποὺ ἦταν νὰ πεθάνω ὕστερα ἀπὸ λίγες στιγμὲς ἀκόμα...

Νᾶμουνά μόνο ἐγώ; Κ’ ἂν εἶμουνα; Τί με τοῦτο, Οὐφ!

Και ἔτσι, γιὰ νὰ διώξω τίς μαῦρες σκέψεις ἄρχισα νὰ κοιτάζω τὰ ντουβάρια ἓνα γύρω. Λοιπὸν ἀνσκάλυψα πῶς αὐτὰ τὰ ντουβάρια με τοὺς φουσκωμένους σοβάδες τους, εἶχανε ἓνα ἀηδέστατο λουλακι χρώμα.

Μοῦκανε ἐντύπωση. Πῶς δὲ τῶχα προσέξῃ ἀκόμα;

Χμ! μὰ τώρα πιά... τί μέγνοιαζαν αὐτὰ τὰ μικροπράγματα;

“Ἄξαφνα με πῆρε ἡ πεθυμιὰ νὰ ρίξω και μιὰ τελευταία ματιὰ ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ἀνέβασα

τήν κουρτίνα. Τό 'νερό έπεφτε ακόμα σά καταράχτης.

Μιά θολούρα κατέβαινε από πάνω, καί σκέπαζε με σκοτεινά κρέπια όλη τή Πολιτεία.

Οί δρόμοι άνηγαν μπροστά μου, βουβοί, έρημοι, χωμένοι στή λάσπη. Καί πάνω από τή πένθυμη τούτη εικόνα, βαρύς καί βρώμικος ό ούρανός.

Τόσο τό χειρότερο. Μακάρι νά χαλούσε ό κόσμος.

Τί μέγνιοαζε έμένα πιά;

Μπαίνω μέσα καί γράφω μιá σημείωση. "Ένα θερμό παρακάλιο έκει σέ κάποιο μου φίλο.

"Αν έβλεπε καμιά φορά εκείνη τήν άπιστη τή γυναίκα μου νά τής έλεγε ότι πέθανα σχεδόν για δικό της χατήρι.

Θά μπορούσα βέβαια νά κοιταχτώ σέ γιατρό, μά... δέ τό θέλησα."Όχι!

Καλύτερα μνήμα, παρά μαύρη ζωή. Ναι...: έτσι νά τής έλεγε.....

"Έβαλα από κάτω τ' όνομά μου με μικρά κεφαλαία γράμματα καί τό σφράγισα.

"Ύστερα εύχαριστημένος άρχισα νά σουλατσάρω.

Οί σκέψεις μου λίγο—λίγο γινόντανε μακάβριες καί σκοτεινές, σάν άτίθασα άλογα ίπποδρομίου.

Σέ λίγο θάμουνα νεκρός... τέντα.

Θά με ξαπλώναν σ' ένα ξύλινο σεντοϋκι..... κι ύστερα.... κάμποσοι άνθρωποι θά με βγάζαν έξω....

Λοιπόν.... πάει νά πει ότι θαρχώντανε άνθρωποι, πολλοί άνθρωποι για λόγου μου μέσα στο σπίτι.

Γείτονες, συνάδελφοι, περαστικοί, από ένα γύρω. Αυτό τό πράγμα με άπασχολει κάμποσο.

“Όπου πετιέμαι πάνω ξεκρεμῶ τὰ μαῦρα μου ροῦχα καὶ ἀρχίζω νὰ τὰ φορῶ ἀργά, ἀργά.

Πάνω στὴν ὥρα χτυπᾶ καὶ ἡ πόρτα. Καὶ πρὶν προφτάσω ν’ ἀνοίξω στόμα μπαίνει μέσα ἡ κυρὰ Ἄγγελικὴ ἢ σπιτονοικοκυρὰ μου.

Μὲ κοίταζε μὲ ὑποψία.

—Κύρ Σωτηράκι μου, λέει, ἀπὸ ὥρα σ’ ἀκούω νὰ σουλατσάρης στὴν κάμαρα.

Δὲν πῆγες οὔτε στὴ δουλειά σου σήμερα...

Καὶ συλλοίστηκα μὴ μπᾶς καὶ δὲν εἶναι στὰ καλά του ὁ χριστιανός; Καὶ ξένος ἄνθρωπος. Ποιὸς νὰ τοῦ δώσῃ μιὰ στάλα βοήθεια; Καὶ λοιπὸν ἦρθα νὰ σ’ ἀρωτήσω ἂν θέλῃς τίποτα...

—“Ὅχι, ἀποκρίθηκα μουτρωμένος. Δὲν ἔχω τίποτα.

‘Ορίστε! Ντύθηκα κιόλας. Φόρεσα τὰ καλά μου! Σήμερα θὰ πάω στὸ σπίτι κάποιου σπουδαίου φίλου μου. Ἄϊ στὸ καλὸ κυρὰ Ἄγγελικὴ.

Μὰ ἐκείνη, τὸ δίχως ἄλλο κάτι εἶχε μυριστηῆ, καὶ ποῦ νὰ τὸ κουνήσῃ...

Ἄν τὴν ἄφίνα τουλάχιστον νὰ πάρῃ τὸ δωμάτιο μὲ τὸ βρεμένο πανί...

Καὶ δίχως νὰ περιμένῃ ἀπάντησι, ἔσκυψε στὰ σανίδια.

Τότε μὲ πῆρε ξαφνικά ἡ ὄρεξι νὰ τῆς ξομολογήθῳ τὸ πάθημά μου.

—Κυρὰ Ἄγγελικὴ ἂν ἤξαιρες...

—Τὶ νὰ ξέρω χριστιανέ μου;..

—Ἄχ! ὁ κακομοίρης.. κατάπιε κείνη τὴ διαβολοκρφίτσα ποῦ εἶχες μπήξῃ χτὲς τὸ βράδυ στὸ πλεχτό σου.

Κι' ἄρχισα νὰ τῆς διηγοῦμαι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὸ πάθημά μου.

Κεῖνη μὲ κοίταζε στὴν ἀρχὴ καλά, καλά, μὲ ἀπορία. Ὕστερα ἄρχισε νὰ γελᾷ, καὶ ἦταν σὰ νὰ σφύραγε, ἕνα γέλοιο χαρούμενο, καὶ χτυπητό.

Κύριε, ἐλέησον! Ἐνας ἄνθρωπος πέθαινε ἐκεῖ μπροστά της καὶ ἐκείνη εἶχε τὴν ἀναίδεια νὰ ξεκαρδίζεται στὰ γέλοια!...

Ὁ διάβολος νὰ σὲ πάρῃ! μούγκρισα, καὶ χτύπησα κατὰ γῆς τὸ πόδι μου.

—Τὶ δείχνεις τὰ δόντια σου βρέ;

Θέατρο σοῦ φαίνετε βρέ πῶς βλέπεις;

Χά! Χά! Χά!...

Ἰδέα σου θᾶναι, κύρ Σωτηράκι μου. Εἶπε τέλος πάντων, σκασμένη στὰ γέλοια.

Νά τη! ἡ καρφίτσα. Τώρα δὲ τὴν βρῆκα κάτω στὰ σανίδια.

Ὅρσε! Σοῦ λέω.. εἶναι ἡ ἴδια. Τὴ γνωρίζω καλά.

Στὰ χέρια της κρατοῦσε μιὰ καρφίτσα, μὲ μαῦρο στρογγυλὸ κεφάλι... καὶ ποῦ ἔμοιαζε ἴσως μὲ κείνη ποῦ εἶχα καταπιεῖ.

Μοῦ τὴν ἔδειχνε μὲ κακία. Μὲ ἀνεκδιήγητη κακία γιατρέ....

Καὶ δώστου νὰ ἐπαναλαμβάνῃ... Ἰδέα σου, Ἰδέα σου.

Ἄκους τὸ βρωμοθύληκο! Ἐσπαζε κέφι, μὲ τὴν δική μου δυστηχία...

Θυμᾶμαι... μὲ κούκλωσε μιὰ βράσι. σὰ νὰ μοῦχυναν καυτὸ νερὸ στὸ κορμί.

Ὕστερα τὰ μάτια μου θόλωσαν... Ἐβγαλα μιὰ κραυγὴ ποῦ δὲν ἔμοιαζε μὲ ἀνθρώπινη, κι' ἄρπαξα

ἀπὸ τὸ τραπέζι τὸν χαρτοκόπτη. Τῆς ἔδωσα μιά...
μ' ὄλη μου τῆ δύναμη.

"Ἐμπηξε τὶς φωνές. Νευρασθενικός εἶναι. Νευρασθενικός φώναζε....

Μὰ κι' ἐγὼ δὲν πῆγαινα πίσω. Μοῦγκριζα μαζὶ τῆς. Δίχως νὰ ξέρω καλὰ καλὰ γιὰ ποιὸ λόγο φώναζα ἔτσι.

Μαζεύτηκε κόσμος.....

Πιὸ ὕστερα δυὸ ἄνθρωποι.... μὲ τὸ ζόρι, μὲ χῶσαν σ' ἓνα κλειστὸ αὐτοκίνητο, καὶ μὲ φέραν σ' ἐλόγιου σου.

Τώρα, τὰ ξέρεις ὅλα, γιατρέ.

Καὶ ἡ κίτρινη φάτσα τοῦ δίπλωσε σ' ἓνα σπασμένο μισόγελο.

Φῶς φανερό ὅτι ἔχω δίκιο, ἔ; μνήμεροκα, νωπὸν
Χί... Χί... Χί... σὲ πῶς... σὸν φῶς... ἡ πῆ... ἡ πῆ...

ΦΟΒΟΙ ΣΤΗ ΝΥΧΤΑ

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἡ κυρία Μάρικα, δασκάλα καὶ διευθύντρια στὸ μοναδικὸ σκολεῖο τοῦ χωριοῦ, πῆγε ἀργὰ γιὰ ὕπνο. Μπῆκε στὴ κάμαρά τῆς, καὶ γιὰ πρώτη ἴσως φορὰ ἀπὸ τότε ποῦ ἦταν παιδάκι, τὸ σκοτάδι τὴ φόβισε. Ἄναψε γρήγορα μὲ σχεδὸν νευρικά δάχτυλα τὴ λάμπα. Ἡ φλόγα—κάμποσο—τρεμόπαιξε παιχνιδιάρικα πάνω στὸ χοντρὸ φυτίλι, ὕστερα τὸ φῶς ἄπλωσε ἓνα γύρω. Τὸ κρεββάτι μὲ τὰ χιονᾶτα σκεπάσματα, δυὸ τρεῖς καρέκλες, ἓνα τραπέζι στὴ γωνίτσα φορτωμένο μὲ λο-

γης βιβλία και τετράδια μαθητικά, βαφτήκανε με κοκκινωπές άνταύγειες.

“Όλα εκεί μέσα στεκόντουσαν βουβά, γαλήνια, με στοχαστική ήμεράδα. Ή δασκάλα, ξεθάρρεψε. Κάθισε στην άκρη του κρεβατιού και βάλθηκε τώρα να σιγογελά.

Τό δίχως άλλο θά κορόϊδευε την πρόσκαιρη άδυναμία της.

Τριανταπεντάρα, ίσως και λίγο παραπάνω. Ψηλή, παχιά, μ’ ένα πολύ άσπρο, πολύ άτονο πρόσωπο και δυό γαλανά ξεθωριασμένα ματάκια. Μά εκείνο που την ξεχώριζε ήταν ή φωνή της. Μιά φωνή χοντρή, κόντρα—μπάσο, θά μπορούσε να πη κανένας. Συχνά-πυκνά την πιάναν τά νεύρα της. Και τότε άγρια ξεσπούσε μέσα στην τάξη ή θύελλα. Και λοιπόν οί ξυπόλυτοι πισπιρίγκοι, μόνο με κείνη τή φωνάρα της κουλουριαζόντουσαν, χλωμοί, άμίλητοι, στά στενά θρανία τους.

Πίστευε στον πνευματισμό ή κ. Μαρίκα. “Άλλωστε, εκείνο τόν καιρό ήτανε και τής μόδας. “Όμως με άμφιβολίες. Άλλά να ποῦμε την άλήθεια, ποτές δέν τής έλαχε εκείνη ή εύκαιρία που θά την έκανε να τόν παραδεχτή πέρα—πέρα. Κάποτε είχε διαβάσει στά πεταχτά μιά φυλλάδα που μίλαγε για βρικόλακες, νεκροφάνειες, μεταμψυχώσεις. Κάποτε πάλι σέ μιά έπίσκεψη που είχε κάνει, όταν έμενε ακόμα στην πόλη, μίλησαν για πνεύματα. Από κουβέντα σέ κουβέντα κουβάλησαν τά κοριτσέλια τής οικογένειας ένα τραπεζάκι και βάλθηκαν να τά προσκαλούν. Άλλά δέν έγινε σχεδόν τίποτα γιατί εκείνες εκεί δέν τó είχαν πάρει διόλου στά σοβαρά.

Χασκογελοῦσαν καὶ μίλαγαν ὅλη τὴν ὥρα. Ὡστόσο ἀπόψε ἦταν ἄλλο πρᾶμα. Ὁλη ἡ βραδυὰ πέρασε μὲ κάτι φοβερὲς ὄμιλιες πού εἶχαν μὲ τὸ ἀόρατο προσωπικὸ τοῦ ὑπερπέραν. Καὶ μὲ τι ἐπιτυχία ἀλήθεια! Καὶ τῆς ἤρθανε στὸ νοῦ πάλι ὄλα ὅσα εἶδε καὶ ἄκουσε μέσα στὸ ἄλλο σπίτι.

Τι φοβερὰ καὶ παράξενα τέλος πάντων πού ὑπάρχουνε κρυμένα στὴ φύση. Τόσα πολλὰ πού ποτὲς δὲ θὰ τὰ φτάση βέβαια τὸ ἀνήμπορὸ μας τὸ μυαλό, φιλοσοφοῦσε ἡ κ. Μαρίκα, καὶ χαΐδευε ἀσυναίσθητα τὸ γόνατό της.

Καὶ νὰ κατὰ πῶς ἔγιναν ὄλα.

Ἐνας φοιτητῆς, ἀνεψιὸς τῶν νοικοκυρέων, δευτεροετῆς τῆς Ἱατρικῆς, ἤρθε νὰ τοὺς κάνη ἐπίσκεψη. Κεῖνες τὶς μέρες εἶχε φτάσει ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα καὶ λοιπὸν βάλθηκαν νὰ τὸν ἀρωτᾶν γιὰ χίλια δυό, κι' αὐτὸς ἔλεγε, καὶ μέσα στ' ἄλλα εἶπε καὶ γιὰ τὸν πνευματισμό.

Οἱ νοικοκυρέοι, ἀγαθοὶ ἀνήξεροὶ χωριάτες, τᾶχαν χάσει καθὼς τὸν ἄκουαν νὰ τοὺς ἀραδιάζει ὄλα ἐκεῖνα τὰ τρομαχτικὰ πράματα. Μὰ κι' ἡ ἴδια ἡ κ. Μαρίκα δὲ πῆγαινε πίσω. Στερνὰ τοὺς πρότεινε ἄν ἤθελαν, νὰ κάνουν ἓνα πείραμα. Ἔτσι στὰ πεταχτά. Γιὰ δοκιμὴ νὰ ποῦμε.

Κι' ἔγινε.

Ἡ ἀφεντιά του, δίχως νὰ περιμένῃ πολλὰ—πολλὰ ἄρπαξε ἓνα μικρὸ ξύλινο τραπεζάκι πού εἶχαν στὴ μέση τῆς κάμαρας,—ἀπὸ ὥρα τῶχε βάλει στὸ μάτι—καὶ παρακάλεσε τὴν κ. δασκάλα νὰ καθίση πλάι του. Τέλος χαμήλωσε τὸ φῶς τῆς λάμπας καί... ἄρχισε νὰ ἱερούργῃ! Τὰ πνεύματα δὲν ἄργη-

σαν νά ἐμφανισθοῦν! Ἦρθε ἕνας πρώην ὑπάλληλος τῆς Νομαρχίας, μιὰ γυναῖκα τοῦ λαοῦ, ποῦ τώρα εἶχε μορφωθῆ, λέει, κι' ἤξερε ἔξοχα νά γράφῃ, κάποιος στρατηγός. Στερνά ὁ μπάρμπας δισταχτικά παρακάλεσε τὸν ἀνεπιό, νά φωνάξῃ καί τῆ γρηά ποῦ τώρα καί τρεῖς μέρες ἄφησε χρόνους στῆ διπλανή τους κάμαρα. "Ἀκλερῆ ἢ καφερῆ ἢ γρηά, κάκοπαθιασμένη, ἔρημῃ στὸν κόσμῳ, τὴν εἶχαν περιμαζέψει ἐλόγου τους. Μά νά ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ὄχι δλότελα ἀπὸ καθαρῆ ψυχοπόνεση.

Σωστά.

Αὐτοὶ στὸ νοῦ τους εἶχαν—πιὸ πολὺ—τὴν κληρονομιά. Ἐνά καλοῦτσικο σπιτάκι ποῦ εἶχε ἡ θειά στῆ μεσοχωριά, κάμποσα στρέμματα ἀμπέλι στὶς Ρουσσές, μὲ λιόδεντρα ἕνα γύρω. Καί τί κρασί ποῦ σοῦ ἔβγαζε τὸ ἀφιλότιμο!... μαρουβάς! ἀνάστημα!..

Καί λοιπὸν, ἔτσι ἔγινε.

Τοὺς τὰ ὄωκε ὄλα ἡ καφερῆ, γραφτά.. στὸ συμβολαιογράφο, πρὶν ἀκόμα ἀρρωστήση. Μά ὕστερα, δὲν ξέρω πῶς, καρφώθηκε στῆ νοικοκερά ἡ ιδέα πῶς ἡ γρηά εἶχε καί κομπόδεμα. Θησαυρὸ σωστό. Ναπολεόνια καί φλουριά, καί κοσάρια, μὲ μαχμουντιέδες τρίπαλιους. Μά ποῦ λοιπὸν τὰ ἔχε κρυμμένα; Καί θά φευγε ἀπὸ στιγμῆ, σὲ στιγμῆ, παίρνοντας τὸ πολύτιμο μυστικὸ τῆς στὸν τάφο. Μά ποῦ λοιπὸν τὰ εἶχε κρυμμένα; Ἐδῶ ἦταν ὁ κόμπος.

Ἡ κερά Παναγιώτα—ἔτσι λέγαν τῆ νοικοκερά—βάλθηκε νά μάθῃ. Στάθηκε στὸ προσκεφάλι τῆς δίχως νά τὸ κουνᾷ ροῦπι.

Πλάτ τῆς κι' ὁ Μιχαῆλ Ἀρχάγγελος, ἀνέμιζε τῆ φοβερῆ σπάθα του πάνω ἀπὸ τὸ παθιασμένο κεφά-

λι. Ἄλλὰ αὐτὴ βέβαια δὲν τὸν ἔβλεπε. Κι' ἄρχισε τὰ παρακάλια:

—Θειά—στέναζε—θειά, πές μου ἔτσι νὰ βγῆ ἡ ψυχούλα σου μὲ τὸ καλό, τίς λίρες ποῦ τίς ἔχεις χωμένες;

Ἡ θειά τὴν ἀγριοκοίταξε—ἔτσι τουλάχιστο τῆς φάνηκε αὐτὴνῆς καὶ ξακολούθησε νὰ ἔχη στηλωμένα τὰ μάτια τῆς στ' ἀπέναντι ντουβάρια. Κι' ὅλη τὴν ὥρα ἔτσι. Πεισματικά κι' ἀκατάδεχτα. Ὡσπου παράδωσε τὸ πνεῦμα. Ἐπὶ τέλος τῶρα πάλι βρῆκαν εὐκαιρία νὰ τὴν ἀρωτήσουν. Οἱ πνευματιστές εὐχαρίστως δέχτηκαν, καὶ σὰν ἦρθε ἡ γρηὰ τὴν πρόσταξαν ν' ἀποκριθῆ.

—Ἄφησες χρήματα; Ἴσως... Ἀποκρίθηκε τὸ τραπεζάκι... «Ποῦ μπορούμε νὰ τὰ βροῦμε» :... Μὰ αὐτὴ τὴ φορά δὲν ἔλαβαν ἀπάντηση.—Ἐμπρὸς, ἔμπρὸς λοιπόν, πρόσταξε ἡ δασκάλα μὲ τὴ χοντρὴ μπάσο φωνή τῆς... ἔλα σὲ παρακαλοῦμε, σὲ τί μέρος. Τέλος πάντων, ἡ θειά μίλησε:

—Ὅλα θάρθουν μὲ τὴν ὥρα τους. Ἄλλοτε θά σᾶς πῶ...

—Νά, βλέπετε; τοὺς ψιθύρισε ὁ φοιτητής, ποῦ τώρα καὶ κάμποση ὥρα πάσκιζε νὰ πνίξῃ κάτι τρελλὰ γέλια ποῦ τοῦ κατέβαιναν ἀπειλῶντας νὰ ταραξουν τὴν ἱερότητα τῆς στιγμῆς. Ἄλλὰ οἱ νοικοκυρεοὶ κυριολεκτικὰ τὰ ἔχαν χάσει. Στέκαν ἐκεῖ, πλάϊ στὸ μαγικὸ τραπέζι, μ' ἓνα πρόσωπο κίτρινο σὰ θειάφι, μουγγοὶ ἀπὸ φρίκη. Κάμποση ὥρα κράτησε τὸ πνεῦμα ἡ κ. Μαρίκα καὶ τὸ ἀρωτοῦσε γιὰ ἄλλα πράματα. Ὑστερὰ κάλεσε τὸν Ἄννίβα, τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο, τὸν Ἰούλιο Καίσαρα, ζήτησε μὲ σεβα-

σμο να της πουν τη γνώμη τους πάνω στην πολιτική κατάσταση του τόπου. Τέλος πάντων όλοι της αποκρινόντουσαν πρόθυμα. Με βαθειά και στοχαστικά νοήματα. Τρεις ώρες καταγινόντουσαν με το τραπέζακι και... τὸ παράτησαν ἔνῳ οἱ χωριάτες νοικοκυρέοι τούς κοίταζαν με θαυμασμό ανάμικτο με αρκετή δόση φόβου. Σάν ὁ άνεπιός τούς καληνύχιζε, αὐτοὶ κατασυγκινημένοι τοῦ θύμισαν ὅτι πρέπει βέβαια νὰ ἔχουν καὶ συνέχεια τὸ ἄλλο βράδυ, μιὰ πού ἢ γρηὰ ὑποσχέθηκε πὼς θὰ μιλήσῃ ἐπὶ τέλους.

Τι μυστήρια πού κρύβει τὸ ἄπειρο, ξαναμουρμούρισε ἡ κ. Μαρίκα καθὼς τὰ ἀναθυμοῦνταν ἑνάξνα. Κοίταξε τὸ ρολόγι της, παρά δυὸ λεπτὰ μεσάνυχτα. Ἄργα... Καὶ βάλθηκε τώρα νὰ ξεντύνεται βιαστικά, φόρεσε κιόλας τὴ νυχτικιά, μὰ καθὼς ἔκανε νὰ σβύσῃ τὴ λάμπα, τὴν ἄρπαξε πάλι ἐκεῖνος ὁ παράξενος φόβος. Χμ! Ἔχει γουστο νὰ φοβᾶμαι! Πφ! Κοροῖδεψε, κι' ἡ φωνή της χοντρή, ἄχρωμη, γέμισε παράξενα τὸ ἄδειο τῆς κάμαρας. Γιὰ πρώτη φορά σιτὴ ζωὴ της πρόσεξε τί χοντρή φωνή πού εἶχε. Παράξενο. Στάθηκε κάμποσο συλλογισμένη. Οἱ νεκροὶ δὲν εἶναι γιὰ φόβο, σκεβότανε, ἀλλὰ ἐκεῖνο τὸ ἄγνωστο, τὸ ἀκαθόριστο, τὸ ρευστὸ πού πλανιέται στὸ ἄπειρο. Βιάστηκε νὰ κουκλωθῇ με τὸ πάπλωμα.

Κάτω στὸ στάβλο, μαζί με τ' ἄλλα ζῶα τοῦ σπιτιοῦ, πλάγιαζε κι' ἡ προβατίνα. Ἐτοιμαζόταν νὰ γεννήσῃ, καὶ σίγουρα θὰ ὑπέφερε φοβερὰ. Μπέεεε... ἔκανε κάθε τόσο, καὶ τὸ βέλασμα ἔβγαινε βραχνὸ

καί υπόκωφο, σάν υποχθόνιος στεναγμός.

Τ' άλλα ζωντανά βημάτιζαν, μασουλούσαν, χτύπαγαν κάπου—κάπου με μικρά ισόχρονα χτυπήματα τὰ παχιά πού ἦταν ἓνα γύρω του.

—“Αἱ στήν ὀργή, μουρμούρισε ἡ δασκάλα, στριφογυρίζοντας στά χλιαρά σκεπάσματα. Θά 'χουμε καί γεννητούρια ἀπόψε... Στό καλό... δὲ θά κλείσω μάτι πάλι ἀπόψε.

Στό δωμάτιο μέσα ἀποπνιχτικά μύριζε βρασμένο σιτάρι, βάρσαμο, καί φτηνὸ λιβάνι. Ὅλα μαζί ἀνακατωμένα φόρτωναν τὴν ἀτμόσφαιρα ἀνυπόφορα. Ἡ νοικοκερὰ ὄλη τὴ μέρα ἔφτιαχνε κόλυβο γιὰ τὰ «τρίμερα» τῆς γρηᾶς, καί λοιπὸν ὄλο τὸ σπίτι εἶχε πάρει τὴ μυρωδιά ἐκείνη πού σοῦ θυμίζει εὐτὺς νεκρίλα καί μνήμα. Ἡ δασκάλα γύρισε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἀναστέναξε καί κοίταξε μέσα ἀπ' τὰ σκεπάσματα τὸ χαμηλωμένο φῶς τῆς λάμπας. Τὸ γυαλί ἦτανε κατάμαυρο, κι' ἀπὸ τὸ φυτίλι πού μόλις ἀνάβει, ἀνέβαινε ἓνας παχὺς καπνός,

Κι' ἂν ἄξαφνα μέσα ἀπὸ τὸ μισοσκόταδο φανερωθῆ κανένα ἀπὸ τὰ πνεύματα πού μιλαγε μαζί τους τόσην ὥρα ἀπόψε, με ἀληθινὸ κρέας καί κόκκαλα πέρασε ἀπ' τὸ μυαλὸ τῆς κ. Μαρίκας; Καί με τὴ σκέψη αὐτὴ ἔνοιωσε ἓνα μούδιασμα σ' ὀλόκληρο τὸ κορμί της κι' ἓνα βάρεμα στό στομάχι, σὰ νὰ τὴ χτύπησε κανεὶς με τὴ γροθιά... Ὅχι, δὲν εἶναι δυνατό. Τὰ πνεύματα δὲν ἔχουν τέτοιο δικαίωμα. Νὰ μποροῦν νὰ ἐνσαρκώνονται ὅ,τι ὥρα τοὺς κατέβη...

Ὅστούσο κουλουριάστηκε κάτω ἀπ' τὸ πάπλωμα, τυλίχτηκε καλά, κι' ἔκλεισε τὰ μάτια πασκίζοντας νὰ τὴν πάρη ὁ ὕπνος. Μέσα ἀπὸ μιὰ θολοῦρα πνι-

χτή, μαύρη, είδε τη γρηά θειά. Ξεκινοῦσε ἀργά και ῥχόντανε κατὰ πάνου της. Τετράψηλη, με πλαδαρές σάρκες, κι ἓνα πρόσωπο κίτρινο λεμονί, παραμορφωμένο, φουσκωτό σὰ μπαλόκι. Τὸ δεξί της μάγουλο ἦταν ἀνοιχτὸ σὲ μιά συχαμερὴ πληγή, ποὺ ὄλο ἔτρεχε νερὸ και πῦο. Τὴν κοίταζε με τὰ μικρά, ἄχρωμα ματάκια της, και κάτι τῆς ἔδειχνε με τὸ χέρι. Σὲ κάποια διεύθυνση τῆς πόρτας ἔδειχνε. Πάσκιζε νὰ τῆς δώση νὰ καταλάβη με νοήματα, κάτι τὸ πολὺ σπουδαῖο. Ὡστόσο δὲν τὸ κατόρθωνε, γιατί δὲν εἶχε φωνή. "Εβγαζε μόνο ποῦ και ποῦ, ἓνα πνιμένο ἀχό, ποῦ σὰ νὰ ῥχόντανε ἀπὸ τὰ ὑποχθόνια τοῦ Ἄδη.

Παρὰ λίγο νὰ πάθη συγκοπή στὸν ὕπνο της. Ξύπνησε παραλοῖσμένη. Πνιμένη στὸν ἰδρώτα. Μιά ἀκατανίκητη τρομάρα σφιχτόδενε ὄλα τὰ μέλη της σὰ σιδερένιο δόκανο. Ὁ λαϊμός της ἦταν ξερός. Ἄνασηκώθηκε κρατώντας τὴν ἀνάσα της κάμποσα λεπτά. Τίποτα. Ἄκρα ἡσυχία. Πέρα στὴν ἐξοχή, ἀργά, λυπητερά φώναζε ἡ κουκουβάγια .. Σκλόπ... σκλόπ... σκλόπ... Σοῦ ῥσκιζε τὴν καρδιά ἡ φωνή της. Τουλάχιστο ἄν ἄκουγε κάτι ποῦ νὰ μοιάζη με ζωντανό, ἀνθρώπινο θόρυβο... "Ἐνα περπάτημα... μιά φωνή... Μὰ τίποτα... Τίποτα... Καὶ ξαφνικά βάλθηκε κι ὁ ἀέρας νὰ φυσᾷ. Με τὴν πρώτη πνοή ἀκούστηκε κάτω σὰ θρόισμα φύλλων Ἰτιάς. Τὰ παντζούρια τοῦ παραθύρου σάλεψαν, λές και τὰ πασπάτευαν τὰ κοκκαλιάρικα δάχτυλα νεκροῦ. Μιά παγωμένη ἀνατριχίλα τῆς διαπέρασε τὴ ραχοκοκκαλιά. Πίστεψε πὼς τὰ κοκκαλιάρικα δάχτυλα μπῆκαν μέσα, στὴν κάμαρά της, τὴ ζήτηγαν, ψαχοῦλευαν τώρα

τὰ δικά της σκεπάσματα, πάσκιζαν νὰ τὴ βροῦν, νὰ τὴν ἀγγίσουν. Μιά καυτὴ ἀνάσα ἔγειρε ἀπὸ πάνω της. Σίγουρα κάποιος βρισκότανε πλάϊ της. Ἄγρι-εὔτηκε φοβερὰ. Τὸ στρωσίδι εἶχε μουσκέψει πιά ἀπὸ τὸν ἰδρώτα τῆς ἀγωνίας... "Ἐτρεμε σύγκορμη. Ἄδύ-νατο ν' ἀντέξῃ πῶς πολὺ. Στὸ δωμάτιο μέσα τρι-σκότεινα. Ἐνα σκοτάδι πνιχτὸ ποῦ μεγάλωνε τὴ φρίκη τοῦ φόβου. Βαρυανασένοντας μάζεψε ὅλο της τὸ θάρρος καὶ πάσκισε πασπατευτὰ νὰ βρῆ τὰ σπίρ-τα. Δίχως ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια, ἀναψε τὴ λάμπα. Μὰ τὸ φῶς δὲν τῆς ἔδωσε διόλου κουράγιο. Μιά κίτρι-νη φλόγα ἐκεῖ, φτηνὴ καὶ λίγη ποῦ τρεμόπαιζε πά-νω στὸ καμένο πιά φυτίλι, γεμίζοντας τὴν κάμαρα σκιές. Ἡ φαντασία της ἔχει πάρει δρόμο. Τώρα βλέπει ἐκεῖ στὴ γωνιά δυὸ ματάκια στρογγυλά, σὰ μπάλες νὰ γυαλίζουν, νὰ τὴν κοιτοῦν παράξενα καὶ δυὸ χέρια ποῦ ὑψώνουν τὰ χοντρά, ροζιασμένα δάχτυλα καὶ τῆς δείχνουν τὸ ἀνώφλι τῆς πόρτας.

—Νά, ἐκεῖ εἶναι κρυμμένος ὁ θησαυρός. Λίρες καὶ πεντόλιρες καὶ λοῖγγια, σωροί, σωροί... ζύγωσε λοιπὸν... ἔλα... νά... πάρτα. Πρὶν σοῦ τὰ πάρουν οἱ ἄλλοι... ἔλα... νά!

Πετάχτηκε πάνω παραλοῖσμένη. "Ἦθελε νὰ περ-πατήσῃ, νὰ διώξῃ μὲ κάθε τρόπο τὴ φοβερὴ εἰκόνα. Ὅσο δὲν τὸ κατώρθωσε ὁ πυρετὸς τὴν ἔκαιγε, τὰ πόδια της τρέμανε τρομαχτικά. Σωριάστηκε πάλι στὸ κρεβάτι. Τώρα δίχως νὰ ἴχῃ πιά καμμιὰ συναίσθηση τοῦ γύρω της κόσμου, ἄρχισε νὰ λὲη μηχανικὰ κάποια προσευχή... «Πάτερ ὕμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς!...»

Τὸ πρῶτ' οἱ νοικοκυρέοι ἄδικα περιμέναν τὴν κ.

δασκάλα νά ξυπνήση. Χτύπησε ή καμπάνα του σχολειου, πέρασε ώρα ακόμη και τίποτα. Τί νά ποῦν ; Μή λάχη κι' ἦταν ἄρρωστη ; Θέ μου φύλαγε ! Βάληκαν νά τή φωνάζουν δυνατά και σά δέν πήραν οὔτε και τώρα ἀπάντηση, μπήκαν στην κάμαρά της.

Στήν ἄκρη του κρεββατιου, μισόγυμνη, παγωμένη ἀπό τὸ κρύο, καθότανε ή κ. Μαρίκα. Τὰ μαλλιά της πεταγόντουσαν ἀκατάστατα πέρα-δῶθε. Ἦταν κατακίτρινη. Κοίταζε με χαμένη ἔκφραση τὸ ἀνώφλι τῆς πόρτας. Τὰ γαλάζια χεῖλη της ἔπαιζαν σὲ νευρικό σπασμό, σά νά ψιθύριζαν κάτι...

Ο ΜΠΟΓΙΑΣ

Εἶτανε ἀπομεσήμερο. Ὁ ἥλιος ζεστός μαγιάτικος, ἔριχνε τις ἀχτίδες του κάθετα στοῦ καλντιρίμι και τὰ χαλίκια του δρόμου στραφτάλιζαν. Ποῦ και ποῦ, φουσοῦσε ἕνα ἑλαφρὸ βοριαδάκι και τότε ἔνιωθες πιὸ πολὺ τὰ φρέσκα ἀνοιξιάτικα ἀρώματα.

Ἡ φτωχογειτονιά μας ἀπὸ τῆ μιὰ ἄκρα ὡς τὴν ἄλλη λούφαζε σὲ μιὰ βουβὴ μακαριότητα. Σάν πάντα τέτοια ὦρα...

Μὰ ξαφνικά ή σκηνοθεσία ἄλλαξε. Ἄργα προχωρώντας σούρνωντας με θλιβερὴ μεγαλοπρέπεια τῆ σιδερένια κλούβα του φάνηκε ἀπὸ τὸ στρίψιμο του δρόμου ὁ μπόγιας. Τσοῦρμο οἱ μάγκες τρέχουν λαχανιασμένοι ἕνα γύρω του και διαλαλοῦνε με στεντορία τῆ φωνῆ τὸ γεγονός ! « Ὁ μπόγιας ! ὁ μπόγιας ! » Τάπ—τάπ—τάπ... οἱ γυμνὲς πατοῦσες στίς πλάκες

τοῦ δρόμου.

Χοροπηδᾶνε, γελοῦν, τὸ δίχως ἄλλο τέλεια εὐ-
τυχισμένοι ἀπὸ τὸ θέαμα. Τὸ στενοσόκακο τώρα
γεμίζει φωνές, μουγκρητά, χλαλοή. "Ἐρχονται κι'
ἀπὸ δῶθε μαθητούδια μὲ τις ντάσκες στοὺς ὤμους
καὶ σταματοῦν. Σταματοῦν καὶ παραγιουδάκια μὲ
τις ριγωτές λιγδιάρικες ποδιές τῆς δουλειᾶς. "Ἐτσι
ἡ πομπὴ μεγαλώνει. Μέσα στὰ κλειστὰ σπίτια γίνε-
ται κίνηση. Σὲ λίγο οἱ πόρτες ἀνοίγουνε μὲ θόρυβο.
Κιόλας ἀπ' τ' ἀντικρυνὸ παράθυρο ξεμπουκώνει τὸ
τεράστιο κεφάλι τοῦ κύρ Παναγιώτη. Ἀναμαλιάρης,
μὲ τὰ αἰώνια κόκκινα ἀπ' τὸ κρασί μάτια του. Ζη-
τᾶ, μ' ἐκείνη τῆ βραχνῆ φωνῆ τῶν μπεκρήδων, πλη-
ροφορίες.

—Θοδωρῆ, ρέ, τί τρέχει :

Ὁ Θοδωρῆς ἓνας μορτάκος ὡς 13 χρονῶ μὲ μι-
κρούτσικα πονηρὰ μάτια καὶ γυμνές βρώμικες γάμ-
πες πρόθυμα δίδει πληροφορίες.

—"Ὅρσε τί τρέχει.. Τὸ ἀφεντικό ἀπὸ δῶ ἔβγαλε
τὰ σκυλιὰ στὸ περίπατο!..

—Καὶ ποῦ θὰ πάη ρέ ξέρεις ;

—'Ἄμ δά! Πέρα στὸ ρέμα. Ποῦ ἄλλοῦ ; Θὰ
τούς κάνει ποῦ λές ἀδερφέ μου ἓνα γλέντι... Τρι-
κούβεργο!

Κι' ὁ μάγκας μὲ μιὰ χαρακτηριστικὴ χειρονομία
ἀναπαραριστᾶ τέλεια τὴ σκηνή. Χράπ! Χράπ! Πάρτα
κάτω.

Ἡ δεποινὶς Εὐρυδίκη, γεροντοκόρη σαράντα
Μαΐων, ποῦ παρακολουθεῖ κι' αὐτὴ τὴ συζήτηση,
μπήζει τώρα μὲ προσποιητὴ εὐαισθησία κλαψάρικες
φωνές.

— "Αχ! Τὰ κακόμοιρα... Κοιτᾶτε καλὲ πῶς τρέμουνε... ὦχου τὰ δυσστιχισμένα!

— "Αμ! Τὶ νόμισες κύρά μου! Θανατικὸ τὸ πανε!
 Ἀπαντᾶ μὲ φιλοσοφικὴ διάθεση πάλι ὁ Θεοδωρῆς. Οἱ συζητήσεις παίρνουν καὶ δίνουν. Ἡ βοή, τὰ γέλοια πληθαίνουν, κι' οἱ καθυστερημένες νοικοκυρὲς ποὺ στὰ γερά εἶχαν πάρει τὴν ἀπόφαση νὰ μὴ βγοῦν ἔξω, δὲν ἀντέχουν πιά στὸν πειρασμό. Βγαίνουν καὶ στέκονται σειρὰ στὶς πόρτες. Μάτια στρογγυλεμένα ἀπὸ κείνη τὴ νοσηρὴ περιέργεια ποὺ μόνον σὲ λαϊκὲς συνοικίες ἀπαντᾶ κανένας καρφώνονται τώρα στὴν κλοῦβα τοῦ Μπόγια.

Μέσα, σκυλιά κάθε εἴδους, μὲ σκοτεινὰ ἀλοιθωρισμένα μάτια, τὸ τρίχωμα τῆς ράχης τους ἀνασηκωμένο, σὰν σκαντζόχοιροι, στριμώχνονται σ' ἓνα φριχτὸ ἀνακάτωμα. Χασαπόσκυλα, πολύπαθοι ἀλήτες, μὲ κοκκαλιάρικες κοιλιές, ὄλο βρωμισιὰ καὶ ψώρα. Μπασεδάκια καλοζωισμένα, νοστιμομούρικα. Κι' ἄλλα ἀκόμη, κατάλευκα, σγουρά, ἀπὸ εὐγενικὲς ράτσες. Ὅλα εἶναι φρεσκοπλυμένα καὶ πεντακάθαρα. Τὸ πρωτὶ χωρὶς ἄλλο θὰ βρῆκαν κάποια εὐκαιρία καὶ τὸ σκάσαν κλέφτικα ἀπὸ τὸ σπίτι.

Ἀμάθητα, ἄβγαλτα, θὰ πλανήθηκαν κάμποση ὥρα ἔρημα στοὺς δρόμους ὥσπου τὰ τσάκωσε ἡ τσιμπίδα τοῦ μπόγια. Παραδόθηκαν ἄφωνα, ὠραῖα, ἐκστατικά μ' ἀνασηκωμένα μόνον τὰ μικρὰ αὐτάκια σὰ δυὸ σημαιοῦλες ὄλο ἀπορία.

Ἐκεῖ σὲ μιὰ γωνίτσα εἶναι στριμωγμένος κι' ὁ Φρίτς. Ἐνα μεγαλόσωμο μαῦρο καὶ ἄσπρο σκυλί, μὲ λιανὴ μούρη, σὰν πουέντερ Γερμανικὸ. Τελευταῖα τὸν ἔβλεπε νὰ γυρίζῃ στοὺς δρόμους ἔρημος

καί νηστικός. Ἐφερνε βόλτα τὰ χασάπικα μπὰς καί τοῦ ῥθη βολικό ν' ἀρπάξη κάνα κόκκαλο, ἢ σκάλιζε ἀπελπισμένα τοὺς σωρούς τὰ σκουπίδια κι' ἔτρωγε. Κι' ὡστόσο δὲν ἔκλεισε ἕνας χρόνος ποῦ ἦτανε κι' αὐτὸς εὐτυχισμένος καί καλοπερνοῦσε. Σύντροφος μοναδικὸς σ' ἓνα γεροντάκι κοντούτσικο, ζωηρό, μὲ ἀγαθὰ καστανὰ μάτια. Μπάρμπα Πέτρο τὸν φωνάζαμε. Καθότανε στὴ διπλανή μας Κατώγα. Κατάμονος μὲ τὸ Φρίτς. Μὰ ζωὸ καί ἄνθρωπος ἀγαπώντουσαν πολὺ. Ἀχώριστοι.

Ἄξαφνα ὁ γέρος ἀρώστησε βαριά ἀπὸ πνευμονία. Τὸν κουβάλησαν στὸ νοσοκομεῖο ἀναίσθητο. Καί δὲν ξαναγύρισε πιά. Ὁ Φρίτς κάμποσες μέρες ἔκλαψε μ' ἓνα βαθύ, σπαραχτικὸ παράπονο. Σοῦ καιγότανε ἡ καρδιά νὰ τὸν ἀκοῦς.

—Γάβ... γάααααβ.

Πῆγα κοντά του. Πῶς ἔγινε! Ἀγνώριστος. Καί, γιὰ τόσο λίγο καιρό. Ὅλο του τὸ κορμί καταγδαρμένο ἀπὸ τὴν ψώρα, καί τὰ χτυπήματα. Τοῦ ἔχαν σπάσει καί τὸ δεξιὸ πόδι γι' αὐτὸ ἔγερνε ἔτσι ἀπὸ τὸ ἓνα πλάϊ. Καί τὰ μάτια του διαρκῶς ἔτρεχαν ἓνα ἀηδέστατο ὑγρὸ. Κιόλας τὸ ἓνα κρεμότανε ξεπεταμένο στὰ ἔξω.

—Φριτσάκι μου, μπόρεσα νὰ τοῦ πῶ, τί χάλια εἶνε αὐτά; Πῶς σὲ κατάντησαν κατακαημένε μου;

Μὲ κοίταξε μὲ τὴ βαθειὰ σκυλίσια ματιὰ του καί βάλθηκε νὰ κουνᾷ μελαγχολικὰ τὴν οὐρά.

Μὰ ὁ Μπόγιας φεύγει τώρα βιαστικὰ καί τὸν σούρνει κι' αὐτὸν μαζί του. Χάθηκαν στὸ στρίψιμο τοῦ δρόμου. Ἡ γειτονιά μας ἀπόμεινε πάλι στὴν ἴδια μακάρια βουβαμάρα.

Κι' ἡ μέρα ξακλουθοῦσε νά 'ναι ὑπέροχα ὤμορφη, μὲ τὸ ζεστὸ μαγιάτικο ἥλιο της ποῦ μὲ τόση ἀπλοχεριά σκορποῦσε τὰ χρυσάφια του πέρα—δῶθε... "Ἀνοιξη....

ΜΑΣΩΝΟΙ

Τὸ διπλανό μας σπίτι ἀπὸ καιροὺς ἔμενε ξενόικιστο. Στὴ καφετιὰ πύρτα του κρεμόντανε ἕνα χαρτόνι μὲ κάτι τσουγκρογράμματα πάνου. «'Ενοικιάζεται» καὶ δώστου κάθε τόσο ὁ ἀέρας νά πέρνη τὸ στενόμακρο χαρτόνι καὶ νά τὸ ξετινάζη θλιβερά πέρα, δῶθε. Ξαφνικά, ἐκεῖ ποῦ δὲ τὸ περίμενε πιὰ κανέννας, ἦρθε καὶ κάθησε ἕνας ἄνδρας μὲ τὴ γυναῖκα του. Σπίτι ποῦ σοῦ διαλέξανε οἱ χριστιανοί! Θέ μου φύλαγε! Σωστὸ ρημάδι. Μονόπατο μὲ δυὸ—τρεῖς σαραβαλιασμένες καμαροῦλες ποῦ ἡ τρίπια στεγὴ τους ἔχασκε πρὸς τὸ δρόμο σωστὸς κίνδυνος—θάνατος γιὰ ὅσους περνοῦσανε πλάϊ. "Ἐτσι καθῶς οἱ νοικοκυραῖοι του τῶχαν παρατήση χρόνια τώρα στὴν τύχη, εἶχε ρημάξει. Φάντασε, λέει, κίόλας. Σίγουρα πράγματα. Οἱ διπλανὲς γειτόνισσες τὸ βεβαιόνανε μὲ χίλιους ὄρκους καὶ λοιπὸν δὲ χωροῦσε πιὰ καμιὰ ἀμφιβολία πῶς τὶς νύχτες καί... ἀκριβῶς τὰ μεσάνυχτα ἀρχίζανε μέσα τὰ βογγητὰ καὶ τὰ σούρτα—φέρτα σά νά ξέρασε ὁ "Αδὶς τοὺς κολασμένους του καὶ τοὺς ἔβαλε νά σούρνονται ἐκεῖ στὴ χωματένια κατώγα τοῦ σπιτιοῦ.

Φανταξόσπιστο, λοιπὸν, τὸ λέγανε ἕνα γύρω οἱ

γυναικοῦλες καὶ σταυροκοπιόντευσαν. Τοῦ ἔμεινε τὸ παρασοῦκλι.

Μὰ ὄριστε ποῦ μιὰ μέρα κατοικήθηκε πάλι. Τὰ σαράβαλα παράθυρα ἀνοίξανε διάπλατα, καὶ μέσα στὶς μουχλιασμένες κάμαρες ξεχύθηκε πάλι λεύτερα φῶς καὶ ἥλιος. Οἱ καινούργιοι νοικάρηδες κουβάλησαν τὰ πράματά των μὲ τὸ κάρο. Κάμποσα φτωχοεπιπλάκια ἐκεῖ, ἓνα σιδερένιο κρεββάτι, τέσσερις, πέντε, καρέκλες μὲ ἄθλιες ξεβαμένες ψάθες, ἓνα τετράγωνο ξεφτισμένο τραπέζι καὶ λογιῆς, λογιῆς, μπόγους μὲ βιβλία καὶ ροῦχα.

Μὰ τὸ ἀπογεματάκι τῆς ἴδιας μέρας, τὸ κάρο ξανάρθε κ' αὐτὴ τῆ φορά ἔφερε μόνο ἓνα εἶδος.

Πάγκους μακριούς, σανιδένιους ποῦ χωρὶς ἄλλο μόνο μ' αὐτοὺς θὰ γέμοζε ἡ πλατύτερη κάμαρα. Οἱ ἴδιοι οἱ νοικάρηδες παραστέκανε στὸ ξεφόρτωμα. Τοὺς πέρνανε στὰ χέρια τους τοὺς ἀπιθόνανε χάμου στὴ γῆς, σιγὰ μὲ συγκινητικὴ προσοχὴ θαρρῆς καὶ φοβόντουσαν πῶς ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ θὰ σπάσουν. Ὡστόσο ἔκαναν παράξενο ζευγάρι οἱ δύο τους. Ἐκεῖνος ἓνας ἄνδρας ἀρκετὰ νέος ἀκόμα, κοντόχοντρος, μὲ ξανθὰ μαλλιά καὶ μουστάκια. Τὸ πρόσωπό του θαμπὰ ἄσπρο φωτιζότανε ἀπὸ δύο μεγάλα γαλανὰ μάτια. Τέλος ἓνα μυτερὸ γενάκι στὸ σαγῶνι ὑπογράμιζε ἔξοχα τὴν τέλεια γαλήνια φάτσα του. Μὰ ἡ κυρὰ ἄλλο σκαρί. Ψυλὴ σὰ στέκα στραγγισμένη, σοῦ θύμιζε ἀμέσως Ἄγγλιδα γενοντοκόρη. Εἶχε τὸ καπέλο κατεβασμένο πολὺ βαθειὰ ὡς τὰ μηλίγγια, καὶ κάτι κόκκινα τσοουλούφια πεταγόντουσαν στὰ αὐτιά καὶ στὸ σβέρκο, ἀκατάστατα. "Ὅλο ἔστρεφε τὰ μικρὰ φωκίστικα ματάκια

της πέρα—δῶθε. Μπα! καμιὰ ὁμοιότητα μὲ ρωμιά. Μὰ καὶ οἱ δυό τους φοροῦσαν ἴδια παράξενα ροῦχα. Παλιᾶς μόδας ξεβαμένα μὲ κακομοίρικη ὄψη. Τὸ πρῶτ' καθὼς οἱ ἄνθρωποι τοῦ κάρου ξεφόρτωναν τὰ πράματα ἕνας μπόγος ἄνοιξε, καὶ λοιπὸν κάτι βιβλία μὲ σταυροὺς καὶ περίεργα χρωματιστὰ ξώφυλλα, σκόρπισαν στὸ δρόμο. Ὁ ἄντρας ἔμπηξε μιὰ φοβισμένη φωνή. «Μὰ προσέχτε ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ—Σὰς παρακαλῶ προσέχτε». Ὑστερα σκύψανε καὶ οἱ δυὸ χάμω, καὶ πάλι τὰ βιβλία χωθήκανε εὐλαβικά στὴ θέσι τους.

Ἡ γειτονιά ἕνα γύρω ἀναστατώθηκε. Παράθυρα ἀνήγανε βιαστικά, λαιμοὶ καὶ κεφάλια, —ἀχτένιστα, —τεντονόντουσαν ὄλο περιέργεια. Τὰ νιάνιαρα ξεμπούκωσαν στὰ κατώφλια, καὶ οἱ νοικοκυρὲς πίσω στὶς πόρτες λαχταροῦσαν νὰ μάθουν.

— Κυρά Μαργιώρα μου ἀπὸ ποῦ νὰ μᾶς κουβαλήθηκαν πάλι ἐλόγου τους; — Ποιοὶ νᾶναι; — Μὰ κοίτα νὰ ἰδῆς ἐσὺ σουλούπι... «Σὰ νὰ τοὺς εἶχανε στὸ... κρὶβάνο» συμπληρόνη τώρα μὲ χαχανητὰ ἢ Ἐλενάρα τὸ δουλικὸ τῆς κυρίας Εὐανθίας. Καὶ τὸ κουβεντολόι, τὰ γέλοια, ἐξακολουθοῦν — πάντα μὲ κύριό στόχο τοὺς νιοφερμένους—καὶ θαρρῆς πῶς δὲ θὰ πάρη ποτὲ τέλος. Ὑστερα εἶναι κ' αὐτοὶ οἱ πάγκοι, σωστός πειρασμός οἱ εὐλογημένοι... Τί νὰ τοὺς κάμουμε τάχατες; Τί τοὺς θέλουμε τοὺς πάγκους; Σκολιὸ θὰ κουρτίσουμε οἱ χριστιανοὶ ἢ ἐκκλησιά;...

Μὰ φαίνεται πῶς θὰ γινότανε τὸ δεῦτερο. «Αὐτοὶ βρὲ μάτια μου εἶναι. Εὐαγγελιστὲς». Μᾶς εἶπε, ὕστερα ἀπὸ δυὸ—τρεῖς μέρες ἢ Μαρία ἢ Κουκού, ποῦ εἶχε δυὸ ἰδιότητες. Ἐριχνε τὰ κουκιά στὸν κόσμο

ποῦ λαχταροῦσε νὰ ἴδει τὴν τύχη του, καὶ μάθαινε πρώτη ἀπὸ τὶς ἄλλες, τὰ νέα τῆς γειτονιάς. Παραξευνητήκαμε. Κι' αὐτὴ ἱκανοποιημένη ἀπὸ τὴν ἐντύπωση ποῦ μᾶς ἔκανε ἡ κουβέντα τῆς μᾶς ξύγησης σιάζοντας τὴν ἀλατσαδένια ποδιά της. «Νὰ δηλαδῆς τὰ βράδουα μαζέβουνε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς κάνουνε προπαγάντ'α περὶ τῆς πίστες μας. Λένε γιὰ τὸ Θεὸ καὶ τοὺς Ἄγγέλους, μεγάλη ἡ χάρι του, ἐδῶ βάλθηκε νὰ σταυροκοπιέται, ὕστερα συνέχισε πὶὸ βισσικά, ἀλλὰ Χριστός, λέει καὶ Παναγία δὲν εἶναι. Καὶ δηλαδῆς οὔτε τὸ βάφτισμα μας παραδέχονται... οἱ θεοκατάρτοι.» Ἔλα Παναγία μου! ποῦ μετακούστηκε τέτοιο πρᾶμα; πουτιάζουνε λέει, τὰ παιδιὰ! κρυολογοῦνται λέει! Ἄκους; Μὰ εἶναι καὶ ἄλλα ἀκόμα, ποῦ νὰ σοῦ σηκώνονται οἱ τρίχες ἀπ'τὸ κεφάλι, πάλι ἄρχισε τὰ σταυροκοπήματα—συγχώρεσέ μας Θεέ μου! χάλασε ὁ ντουνιας σου τὴ σήμερο ἡμέρα...» καὶ χαμηλόνοντας τὴ φωνὴ μὲ ἐμπιστευτικὸ ὕφος.—Μασῶνοι παιδί μου! Πλερώμενοι! τοὺς ἔρχονται βρὲ μάτια μου δολλάρια ἀπὸ τὴν Ἀμερική—κατάλαβες;» Στάσου κερά Μαρία. Μπᾶς κι' εἶναι κουμουνιστᾶδες; Ναί! νὰ σᾶς χαρῶ μάτια μου! αὐτὸ εἶναι!—φώναξε θριαμβευτικὰ ἡ κουκοῦ. Καὶ νὰ δεῖτε. Τοὺς διώξανε λέει, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη γειτονιά ποῦ καθώντανε. Νά! κάνανε ἔγγραφο στὸ Νομάρχη οἱ γείτονες καί...

—Μὰ τότε νὰ τοὺς καταγγείλωμαι καὶ ἐμεῖς! Πᾶς ἐλόγου σου στὸ Δικαστήριον γιὰ μάρτυρας; Ἡ ἐρώτηση ἔγινε ξαφνικὰ καί... μὲ κάποια δόσι εἰρωνείας... Τάχασε.

Ἄρχισε νὰ ὑποπτεύεται πῶς ἴσως καὶ νὰ τὴ κο-

ροϊδεύσαμε. Μὰς κοίταξε μὲ τὰ πονηρὰ ματάκια τῆς δύσπιστα. «Ἐσεῖς μὲ παίζεται—κλαύτηκε—μὰ σὰν δὲ μὲ πιστεύεται δὲ πειράζει... φεύγω καὶ ἐγὼ τὴ φωνάξαμε μὰ δὲν ἔμεινε.

Τώρα, τὸ μαντάτο πετοῦσε ἀπὸ στόμα σὲ στόμα. Ἡ γειτονιά ἄνω—κάτω—τὰ σκυλιὰ οἱ μασῶνοι ποῦ τοὺς ἔρχονται τὰ λεφτὰ ἀπὸ τῆ... Ρουσσία». Μὰ καμὰ δὲν ἤξερε νὰ πῆ παραπάνω. Καὶ δόστου νὰ περνᾶνε πλάϊ ἀπὸ τὰ παράθυρα οἱ γυναῖκες, καὶ νὰ ρίχνουν περίεργες ματιές μέσα. Ὡστόσο κανένα σημάδι ποῦ νὰ ἐνοχοποιῆ. Ἡ μπροστινὴ καμαροῦλα ἄστραφτε. Πεντακάθαρη μὲ τὰ φτωχοεπιπλάκια ἓνα γύρῳ.

Τὸ τραπέζι στὴ μέση, φορτωμένο βιβλία, οἱ κάρτεκες μὲ τὶς ξεβαμμένες τοὺς ψάθες εἶχαν ἀραδιαστῆ μὲ τάξη, καὶ μόνο οἱ πάγκοι δὲ φαινόntonουσαν πουθενά. Σίγουρα, θὰ τοὺς εἶχαν στὴν ἄλλη κάμαρα. Τὸ ζευγάρι ἔκανε πῶς δὲ καταλάβαινε τὸ περίεργο σοῦρτα—φέρτα τῶν γειτόνισσων σιμὰ στὰ παράθυρα τοὺς. Μιλοῦσαν σ' ὅλες καταδεχτικὰ καὶ καλωσυνάτα.

Καὶ σὰν τοὺς ἄπλωνε κανεὶς κακοτυχεμένος τὸ χέρι, ποτὲς δὲν ἔφευγε ἄδειος. Εὐτὺς ὁ ἄνδρας ἔβγαине ἔξω στὸ κατώφλι καὶ κάτι τοῦχωνε βιαστικὰ στὴ χούφτα. Κι' ἀρχίζανε βέβαια τὰ συνηθισμένα συγχώρια, καὶ πάντα ἐκεῖνος ἔδειχνε στενοχωρημένος. Κοκκίνιζε σὰν πρωτόβγαλτη μαθητροῦλα ποῦ τὴ τσακώνουν ραντεβοῦ. «Μὰ... ὄχι. Φτάνη ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ. Δὲν μοῦ χρειάζονται οἱ εὐχαριστίες σου». Τσακιζόνταν, νὰ κλήση τὴ πόρτα. Μὰ καὶ ἡ καλωνύνη τοὺς, ἀκόμα, ἔβρισκε παραξή-

γηση, ἀπὸ τὶς κουτσομπόλες τῆς γειτονίας.—Νομίζουμε πῶς μ' αὐτά τους θὰ μᾶς χαλάσουνε; Μπᾶ! Δὲ θὰ φᾶνε».—

Καὶ τί δὲ διαλαλοῦσαν εἰς βάρος τους στὶς ἄλλες γειτονιές... Κάθε βράδυ τὰ παράθυρα ἦταν φωτισμένα. Τὸ φῶς ἔμενε ἀναμένο ὡς ἀργὰ τῆ νύχτα. Κάποτες στὴ βαθειὰ ἡσυχία ἀκουγόντουσαν καθαρὰ ὡς ἔξω πνιμένες ψαλμουδιές. Ἡ γυναίκεια φωνή πού, καὶ πού, ξεθάρρευε ὑψωνόντανε λίγο πιὸ πάνω καὶ σκόρπιζε στὸν ἀέρα γλυκειὰ καὶ αἰθέρια.

Τὸ κουτσομπολιὸ ἀναβε καὶ κόρωνε.—Σὰν πολὺ μᾶς ξεθαρρέψανε οἱ μασσῶνοι—λέγανε μὲ κακία. Μὰ στάσου καὶ θὰ πάρη εἶδησι καὶ ἡ Αστυνομία... τότε θὰ ψάλλουν μὲ τὰ σωστά τους... οἱ ἀντίχριστοι...

Ἀπ' ὄλες ἡ κερά Μαργιώ, καὶ ἡ Κατερίνη ἡ κουτση ἡσυχία δὲ βρίσκουνε. Ὁ ἀέρας τῆς ἔχθρας ἔζωνε τώρα ἐπικίνδυνα τὸ παλῆ σπίτι. Καὶ ὄριστε! ποῦ μιὰ μέρα ἔγινε τοῦτο τὸ παράξενο. Ὁ ἴδιος ὁ ἄνδρας ἄρχισε νὰ πέρνη σβάρνα τῆ γειτονιά, νὰ χτυπᾶ σειρὰ τῆς πόρτες καὶ νὰ προσκαλεῖ.

—“Ὅσοι λέγει εἶχανε τὴν εὐχαρίστηση νὰ ρθοῦν τὸ βράδυ σπίτι του γιὰ νὰ ἀκούσουνε τὸ θεῖο κήρυγμα». Τότε δὲ ἦταν ποῦ ἔμεινανε οἱ γυναῖκες μὲ ἀνηχτιὸ στόμα. Κατάπληχτες.

“Ὡ τὸ Θεοκατάρατο! Μὲ τί μοῦτρα τοὺς κουβαλήθηκε ἀλήθεια! Μὲ λίγα λόγια θὰ στέλναν τοὺς χωροφύλακες. Κι' ἔτσι θὰ τοὺς ἔδειχναν ποῦ νὰ ξέρουν ποιοὺς προσκαλοῦν στὶς μασσῶνιες τους. Μὰ ὡς τὸ βράδυ, ἡ φοβερὴ ἀπειλὴ δὲ πραγματοποιήθηκε καὶ σιγὰ—σιγὰ ἐκεῖ κατὰ τὶς ἑννιά ἢ ὠρα, ἴσως

Ίσως και λίγο ένωρίτερα ἄρχισαν νά μαζέβονται δειλά από ένα γύρω. Ἡ καμαροῦλα γέμησε, κόσμο. Ἦρθαν κ' ἄλλοι, κ' ἄλλες ἀκόμα, ἄγνωστοι!

Χωρίς ἄλλο θά τοὺς τράβηξε ἡ λαϊκὴ περιέργεια, νά δοῦν! νά ἀκούσουν ἀπὸ κοντὰ τοὺς μασσῶνους. Στὸ κάτω, κάτω, νά μάθουν. Τί θά χαναν; Οἱ γυναῖκες στιβάστηκαν ἀνάκατες μὲ τὰ μωρά, καὶ τοὺς ἄνδρες στοὺς πάγκους. Ἡ κερὰ Μαργώ, μὲ τὴν Κώσταινα, καὶ τὴ Μαρία, καμάρωναν ἀπὸ τὶς πρῶτες. Κυττάζανε λοξὰ τοὺς νοικοκυραῖους, μὲ προκλητικὰ μικροχαμόγελα. Ἔτοιμες κ' ὄλας ν' ἀρπαχτοῦν σὲ καυγᾶ. Ἄμα θ' ἄρχιζαν ἐκεῖνοι νά μιλοῦν περὶ πίστης, ἂν ἔλεγαν τὸ ἐναντίο. Στάσου νά ἰδῆς ἐσὺ πατιρτί. Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ, τίς ἔκανε νά μένουν ὄλη τὴν ὥρα σοβαρὲς καὶ ἀμίλητες. Τέλος ὁ ἄνδρας σηκώθηκε, στάθηκε ὄρθιος πλάι στὸ τραπέζι ποῦ τὸ εἶχαν τοποθετήσει στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς κάμαρας καὶ ἄρχισε νά διαβάζη κάποιο Εὐαγγέλιο. Τὸ εὐαγγέλιο ποῦ μιλάει γιὰ τὸ Χριστό, τότε ποῦ συνάντησε τὴ Σαμαρίτιδα στὸ χεῖλος τοῦ πηγαδιοῦ, καὶ τῆς ἐζήτησε νερό. Τὰ λόγια φεύγανε ἀργά, καθαρά, καὶ ὀρισμένα μέρη τὰ τόνιζε τόσο ἐκφραστικὰ μὲ τέτοιο πιστικὸ τρόπο καὶ ὕφος ποῦ σάν τὸν ἀκουγες δὲ σοῦ ἔμενε πιά καμιὰ ἀμφιβολία. Ναι! ἔτσι ἔπρεπε νά γίνῃ. Καθὼς μίλαγε τὸ πρόσωπό του ἴσκιαζε ὁ θαυμασμός, καὶ ἡ εὐλάβεια. Ἀνάλογα μὲ τὸ μέρος ποῦ θά διάβαζε. Ἡ γυναῖκα σ' ὄλο τοῦτο τὸ διάστημα ἔμενε γονατιστὴ μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι στὸ πάτωμα. Σταυρὸ ὡστόσο δὲν ἔκαμαν. Οὔτε μιὰ φορά. Μὰ οὔτε θυμιατήρι, οὔτε λιβάνισμα. Σοῦσουρο! «Μασσῶνοι! Μασσωνίες κάνουν» μουρ-

μουρίζανε οί ανοιχτομάτες οί μπροστινές!

—Ποῦντος ὁ σταυρός τους, καί τὸ λιβάνι καί τὰ εικονίσματα. Οἱ Θεομπαίχτες. Μὲ αὐτά τους δὲ θὰ βροῦν πέρασι σὲ μᾶς.

Ὅσὸσὸ στὸ πείσμα τῶν κουτσομπόλισσων ὁ κήρυκας εἶχε τραβήξει τὴν προσοχὴ μερικονῶν. Ἡ κυρία Ἑλενίτσα ἄκουγε μὲ εὐλάβεια, καί ὁ κύρ Στέφανος ὁ μπακάλης μὲ τὸ στόμα καί τὰ μάτια ὀρθάνοιχτα ἐπεδοκίμαζε κουνόντας συχνά-πυκνά τὸ χοντρὸ κεφάλι του. Ἄρχισε ἡ ἐξήγησις, μὰ τώρα οἱ ἀκροατὲς λίγο-λίγο χάνανε τὴν ὑπομονή τους. Ἐνα μωρὸ ἔμπηξε τίς φωνές, κάμποσα τριξίματα στοὺς πάγκους, σοῦρτα φέρτα ποδιῶν, καί ἡ μοδιστροῦλα ἢ Ρηνιὸ, μὲ τὴν Μαριῶ τὴ φραγκοραφτοῦ, βρῆκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ξεσπάσουν στὰ χάχανα. Τότε λίγο καὶ θὰ γινόταν, φασαρία. Ὁ κύρ Στέφανος θύμωσε στὰ γεμάτα γύρισε στὸ μέρος τους ἀγριεμένος.

—Τὶ γελᾶτε μωρὴ; Θαρρεῖτε πῶς εἶναι θέατρο μωρὴ ὁ ἄνθρωπος;

Μὰ ἐκεῖνος—σίγουρα συνηθισμένος στὰ τέτοια μὲ τὰ χέρια στὸ στήθος παρακαλοῦσε ἡσυχᾶ, νὰ ὑπομονευτοῦν ἀκόμα λίγο. Κανεὶς θυμὸς στὴ γαλήνια φάτσα του. Σὰν τελείωσε, ἡ Κυρία πῆρε σειρὰ τοὺς πάγκους μοιράζοντας βιβλία. Κάτι περιέργα βιβλιάρικια μὲ ὕμνους σπαραξικάρδιους, στὸ Θεό, καί μὲ χοντρά ἄγουστα σκίτσα στὸ ξόφυλο. Νά! θὰ σηκωνόμαστε, λέει, ὄρθιοι καί θὰ ἀρχίζαμε τὸ ψάλισμο ... ὅλοι μαζί. Κιόλας ἐκεῖνοι κάνουν τὴν ἀρχή.

«Γιὰ μένα ἦρθε ὁ Χριστὸς ἐγκαταλείψας διὰ ἐμέ τὸν θρόνον του τὸν λαμπερὸ καὶ ἦρθε καὶ κάθησε μὲ ἐμέ».

Τῆς γυαϊκᾶς ἡ φωνὴ ὑψωνόντανε γλυκειά, ἀρμο-

νική, ὕστερα κατέβαινε μαλακά και γέμοζε με πλούσιους τόνους την κάμαρα. Τὰ μικρὰ ματάκια ἄστραφταν και στή μορφή της ἀπλωνε ἕνα ἄλικο χρῶμα. Ὁ ἄνδρας ἀκλουθοῦσε, πάσκιζε νὰ τὴ φτάση μὰ ποτὲς δὲν τὸ κατόρθωνε. Παρακαλοῦν νὰ τραγουδήσωμε, κι' ἐμεῖς. Καὶ λοιπὸν βάζουμε μπροστά. Ἄφοῦ ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνη. "Ἐ! τότε δὰ ἦταγε. Σωστὸ γλέντι. Φωνές, γέλοια, χάχανα. Χαλασμοὺς Κυρίου. Καὶ σὰν φύγαμε αὐτὴ ἡ Κερὰ Μαργώ, μετὴν παρέα της σοῦρνοντας τὰ χοντροτσόκαρα τους στὸ καλτιρίμι τοῦ δρόμου, φοβέριζαν πῶς πρωτὶ-πρωτὶ θὰ πῆγαιναν και θὰ τᾶλεγαν ὅλα στὴν ἀτυνομία. Μὰ ἂν τίς ἀρωτοῦσε, σίγουρα δὲ θὰ ξέρανε τὸ τέλος-πάντων θὰ λέγανε. Ἄκλουθήξανε κι' ἄλλα κηρύγματα, πολλές βραδυὲς ἀκόμη, και λίγο λίγο ἡ γειτονιὰ ἄρχισε νὰ μοιράζεται σὲ δυὸ ἀντιμαχόμενα στρατόπαιδα. Οἱ μὲν ὑποστήριζαν ὅτι εἶναι προπαγάνδα. Ὅτι και τὸ Βαγγέλιο τῶχουνε νοθεμένο οἱ Θεοκατάραιοι. Καὶ καταλήγανε.—Μωρὲ φυλάκα πού τοὺς χρειάζεται. Ἄλλὰ οἱ ἄλλοι πού νὰκούσουν. Καὶ γιατί τᾶχατες; Ἄκουσ! Ἔτσι εἶναι. Ὑποστηρίζανε νέτα-σκέτα.

Και τὸ ζευγάρι ὥργωνε και ἔσπερνε κάθε μέρα καινούργια γῆ. Ἡ ἐργασία τους δὲν εἶχε πάντα ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, μὰ πάλι κατόρθωσαν ὥστε νὰ κάμουν μερικὸς νὰ πιστέψουνε. Μαζὶ μ' αὐτοὺς και ἡ φραγκοραφτροῦ πού ξέσπασε στὰ χάχανα τὸ πρῶτο βράδυ. Ὁ κήρυκας δὲν μπορούσε παρὰ νὰ αἰσθάνεται ἕνα αἶσθημα βαθειᾶς ἱκανοποιήσεως. Ἰδίως γιὰ αὐτὴν. Ποτὲς δὲν εἶναι πολὺ ἀργὰ συνίθιζε πάντα νὰ λέει. Σωστά!

Ἡ Μαριώ λοιπὸν ἄλαξε. Ἐγινε ἀγνώριστη. Τώρα φοροῦσε σκοῦρα μακρὰ ροῦχα, χοντροπάπουτσα καὶ ἔμενε ὄρες ἀμίλητη, μὲ τὰ μάτια καρφομένα στὸ κενόν.

Δὲν τὴν ἔγνοιαζαν πιά τὰ ἐγκόσμια. Καὶ οὐτὲ στὸ ραφτάδικο μεταπάτησε. Μάλιστα ἔλεγε, καὶ τὸ διαλάλησε δεξὰ—ζερβὰ ὅτι θὰ ἀκλούθαγε τὸ ζευγάρι παντοῦ. Ὅπου θὰ πήγαιναν κι' αὐτὴ στὸ κατόπι τους. Φρῖξον ἤλιε. Οἱ γυναικοῦλες σκίζαν τὰ ροῦχα τους.

—Πῆραν τὸ κορίτσι στὸ λαιμὸ τους οἰθεομπαῖχτες!—
Καί..... τῶχαν πάρει πιά ἀπόφαση νά τοὺς διώξουν μὲ τὸ ζόρι ἀπὸ τὴ γειτονιά.

Ὅμως κάτι ξαφνικὸ ἔδωσε τέρμα στὴν κατάστασι. Μιά μέρα ἦρθαν δυὸ χωροφύλακες καὶ χτύπησαν τὴν πόρτα. Νάρθητε στὴν Ἀστυνομία σὰς ζητᾶ ὁ Ἀστυνόμος—τοὺς εἶπε. Τρόμαξαν. Ἐμεῖς; Καὶ τὴ δουλειά ἔχομε ἐμεῖς μὲ τὴν Ἀστυνομία; Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Νόμου τοὺς ἔρριξαν ἄγριες ματιές.—
—Δίχως πολλὰ λόγια. Ἄκοῦτε; Ἕνα αὐτοκίνητο περίμενε στὴ γωνιά τοῦ δρόμου.

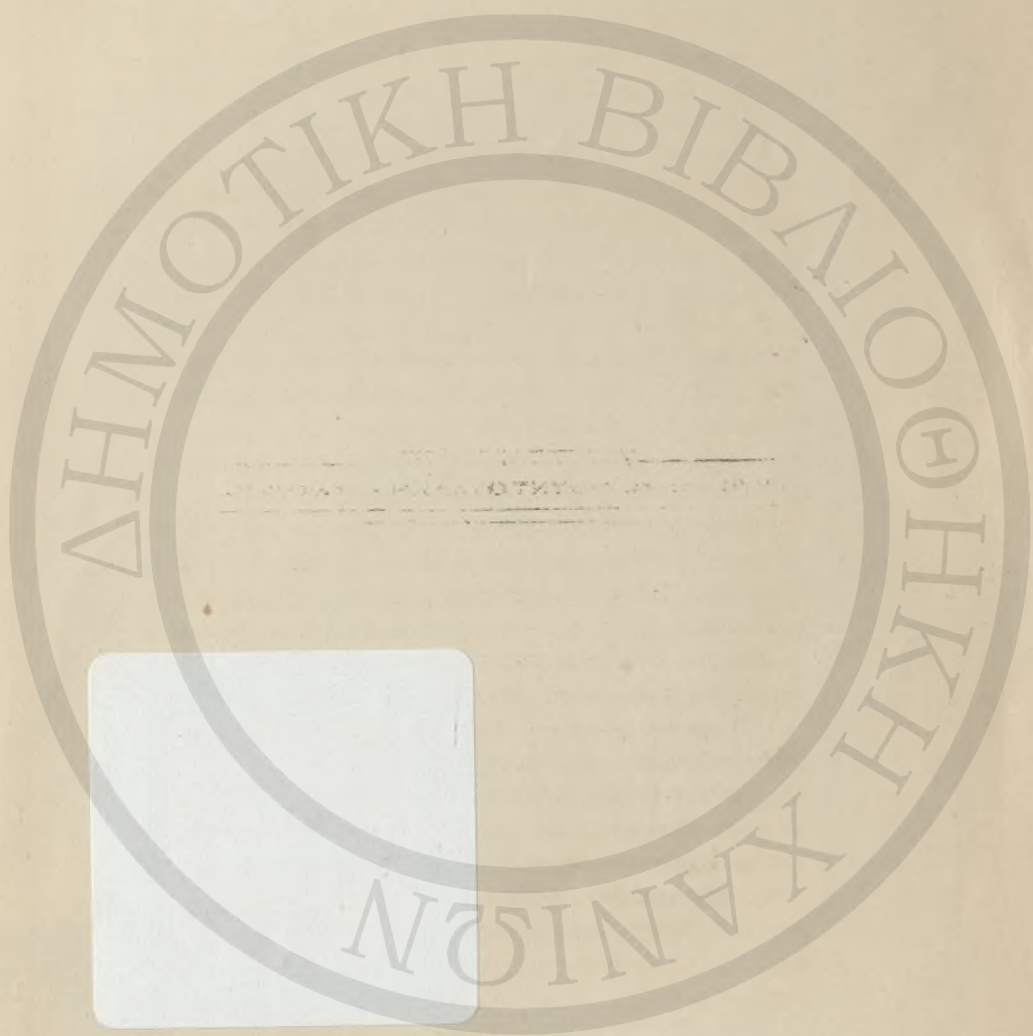
Μπήκαν μέσα καὶ φύγανε. Δὲν τοὺς ξανάϊδαμε. Μόνο ὕστερα ἀπὸ μέρες ἀκούστηκε ὅτι τὸ Δικαστήριο τοὺς δίκασε ἕξη μῆνες φυλακὴ κι' ἄλλες τόσες ἔξορία. Κάνανε λέει βλαβερὲς θεωρεῖες στὸν κόσμον. Τὸ φτωχόσπιτο κλειδώθηκε. Ἐμεῖνε πάλι ἔρημον. Τὰ φαντάσματα θὰ βγαίνουν πάλι τὶς νύχτες καὶ θὰ φέρναν βόλτες τὶς ἀδιανὲς κάμαρες. Καὶ οἱ γυναῖκες θάρχιζαν βέβαια τοὺς σταυροὺς σὰ θὰ περνοῦσαν πλάι.

ΤΕΛΟΣ

12405

12405

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΧΑΝΙΩΝ

1971 - 1972

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΝΙΩΝ

ΤΥΠΟΣ: Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ - ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ

12405

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧ. 25